

CSUKA ZOLTÁN

I. ÚJ EGET S ÚJ FÖLDET

AZ INDULÓ NAP DICSÉRETE

Áldás néked!

Nap!

Aki feltépted a sötétbe csuklott horizontokat
és sugaraid feldárdázták az éjszaka tespedését!
Téged hozsannáznak a lándzsás-hegyű füvek,
a te színeidet üti vissza a selyemtestű rét,
a jegenyék meggömbítik előtted dacos derekukat,
az utak diadalmasan eléd futnak,
a házak színes tetőkkel süvegelnek,
s üvegszemükből köszöntésük visszalengetik a

[fényeid,

a lomha hegyek felpipiskednek hozzád,
s a fehér felhők szédülten tántorognak előtted!
Áldás neked, aki indulsz!

Hozsanna!

Nap!

Téged dicsérlek,

én!

akiben marcangoló nyugtalanságok lázadoznak,
s akinek látás vérét égből csiholod

[ragyogásoddal.

AZ ÖRÖK LÁZADÁS VERSE

Szavakba görnyesztem a gondolatom futását:
Új napot dobtam az égre, örök lázadásom,
[szerelmemet.

Most kettőnk útjai csomózzák a földet,
és kettőnk vágyai loholnak az Űrbe!
Sikoltom:
Szerelem!
És két karom a bolygókig kipattan.

Szerelem! Kettőnk egymáshoz zendülése,
mely túl a szavak csapkodásán tettet kalapál
[a vérünk iramában,
a lázadásunk, mely egy cél felé dönti az utainkat!
Kiáltásunkat felzendítjük a vattás, vaksi
[éjszakákba
s az egymást vállazó, megálljba torpant filiszter-
[házak közé:

Mi ketten!
s a lázadásunk!

MIENK MOST MINDEN

A vágyaink már fergeteges ütemre ostorozták a vérünk
És arcunkon piros zászlóit lobogtatja a láz,
Felfényesedett bennünk a Mindeneket egybekovácsoló
[Egyég,
S tétova kezünket néha egymásba abrincsolja a szerelem.

Hej, kivirult és megszínesedett a város most előttünk,
Kacagós-kedvű házsorok összölelkezést láncolnak tovább,
Megnémult esték hallgatása bennünk nő muzsikás

[szépséggé,
S a felpattanó szemű égboltra kebvünkért hengeredik fel
[a lázas nap.

Mienk a tavaszba serkent föld s a kupolás égbolt,
S mienk a szerelmünk szent nem-látásában megjóságosult
Minden embertestvérünk szeretete,
A hajnali fénybe gyökeresedett pattanó rügyű fák
S minden, amire megnyílt nézésünk parázsos szeretete
[reáhull!

ÚJ EGET ÉS ÚJ FÖLDET

Keshedt a föld és ócskák az igék,
A citromsárga hold ránk sápadoz;
Itt minden hideg, megszokott és ócska,
Jönnek-e új és égőbb csillagok?!...

Bennünk nem él már álcás, hazug béke
És tétlen konok, báva nyugalom,
Csendet sem érzünk, csak vajúdó lázat,
Fejünk ha pihen puha lánykaron.

Rokkant az ég és minden ócska itt,
Az alkonyat penész-szagot lehel
És halott tanok dögvészes levétől
Fertőzött minden gondolat-kehely.

Itt minden dohos, régi, korhatag már,
Most új eget és új földet kívánunk,
Lángolóbb, új nap szökjön fel az égre,
S eddze erősre sápadt, görbe vállunk!...

Most új eget és új földet kívánunk,
S a földre embert, aki igaz ember,
Aki acélos, vállas akarással
A jövő ura, törhetetlen tengely!...

HAHÓ, EMBER!

Hahó, Ember!
Ki ványadt tested rossz szagú mocsárban,
Véres vizekben ernyeszted aléltan,
Ki mélyre bukva szédülős magasból
Most fáradtan már célt se látsz a célban,

Hahó, Ember!
Téged kiáltlak tettere!...

Feszülő erők és magas hegyormok
És perspektívák hívnak még a harcra!
A meleg napfény véred ösztökéli,
S hozzád kiált a Messze Janus-arca!...

Kopott szócafrang az esés igéje,
Zuhantál: elmúlt! Most ajoyd erődet,
Mert melledre lép a vascsizáms Tegnap,
Mert féltened kell zsendülő Jövődöt!...

Krisztust hazudó, szűkszemű Tamások
Mostan akarnak újra megfeszíteni,
S gyáván bujkáló Antikrisztusok
Véred tüzét is magad ellen szítni!

Hahó, Ember!
Röppentsd erődöt szívós akarásbal
Döbbentsd a lábad ormok tetejére!
Legyél, mint kell: az egy akol Krisztusa,
Ki megszülettl végre, gévre, végre!...

UTAK EREJÉRŐL

Meg kell éreznetek:
itt futnak el,
bennetek élnek,
velük viharzunk,
kerekek recsegő görgése
messze repül rajtuk.
Nézzétek:
végtelenekbe süvítnek
Ázsia, Afrika testén,
át Európa országain,
minden lépés utakat szalad,
óh,
áldott minden utak
görgő friss ereje,
mert
engem, téged, titeket, őket
hajszol
egyre-egyre
örök előre.

(EGY NAPON...)

Egy napon
fehér vitorlák gyulladtak a robotosok szemében,
völgyek a hegyekre kapaszkodtak,
gyertyaszálba vékonyult lányok feje lángba lobbant
s gombostűfej mellük almába dudorodott.
Hajók vígsággal fölrohogtek a físs vizeken,
gépészek elejtették az olajoskannákat
és a lomha masinák gyerekes örömmel megszaladtak.
Kőművesek egyetlen mozdulatára paloták serkentek
[a földből,
boldog ekék nyomán kibuggyant az élet,
dúsan és mámorosan.
A varrótű felett megpúposodott szüzek felegyenesedtek,
arcuk hervadt szírmával
erdőkre futottak az önfertőző diákok.
A tébécés munkásasszony tüdeje
furulyázva köszöntötte a friss levegőt
s kislekerek halmokra ébredt a kiszikkadt mellek helyén.
De ti, testvérek,
csak ültetek mázsás könyvek koporsói alatt,
izmusokat szopogattatok kisujjatokból,
egyéni vagy kollektív köpeteiteket görcsövezgettétek
vagy hitevesztetten nyargaltatok beteges röhögésiteken!
Testvérek,
mondom:
ti látó szemekkel is vakoskodtatok
és hatalmas kozmoszaitokban
elvesztettétek embertestvéreiteket!

ÚJ VERS 1.

Esztendők elejtették terhüket
és a folyók beleszaladtak az utak fehérjébe,
ki nyitja meg most ölelésre a karját,
mindenki mellén kivirágoztak a tüskék,
sírni lenne most jó,
de a szemekben kiszáradt kutak jajveszékelnek
és a szájakra a hallgatás ólma surrant.
Csak tántorgunk a félrebillent napok alatt,
a fölfakadt ösvények is lehajszolnak magukról
és útveszejtő ködök vattájában
gőgicsélünk mint az újszülöttek.
Néha anyánk arca lidércezik előttünk
és széthintjük szavunkat,
most
az ujjunkra ugrottak a szemek,
meglátjátok:
egyszer mégis rátapogatózunk a napra!

ÚJ VERS 2.

Harangok reggelt esengenek
és a napfény kiszökkent a hegyek alól,
föllélegzettek az erdők,
ormótlan kőházakon tapsolnak a színek,
telefondrótok énekelnek,
a templomórák meg kövéren mosolyognak.
Pittymallik,
testvér,
az éjszaka elúszott a mezők izmos vállairól,

látod,
ha mi most meg tudnánk ölelni egymást,
akkor tán kividulnának az emberek,
akik most sárga és fáradt ájulatban hevernek.
Mert ugye,
a reggel aranylétráján
fölkúszott a nap
és integet,
de jaj, jaj,
a gyárkürtök csúnyán belekáromkodnak
[a virradatba.

ÚJ VERS 3.

Bizony felduzzadtak a tavaszi patakok
[bennünk,
mert zsilipet sokat építettek merszünk elé
bölcs tanítómestereink.
Végsőkig ajzottan reszket az erő izmainkban,
de fáj a gátakat felszakítani,
a nap fázik
és mi citromarca alatt didergünk.
Embert kiáltanánk,
de vattás a levegő és megfullad a kiáltás,
botorkálunk,
de sok vak utca borzaszt el magától.
És mégis:
néha már fölsejtjük a tiszta és széles
[országutakat,
ránk várnak,
és a városok mély köerdejéből
sokan máris jönnek felénk,

mert meglátták a szemünkbe kitett lámpást,
jönnek,
némelyiknek örömmel kigyulladt már a feje
és meglengeti,
szétcsurgatja a szavát,
szétostorozza:
menjünk, menjünk,
menjünk, menjünk,
magunk elé!

ROBOT

Reggeli – Este!

Az órák megnyúltak és ólmosan csöpögnek,
lábaink lustán tik-takkozzák a perceket,
súlyos gerendák törik a vállunk!...

Dél! Dél!

Harangok nyelvelése!

Gondolatunk már lustán poshad az agyunkon: kenyér!...

Megtompult nézésünket csak ritkán sugarazza az éhesség
[szikrája,

hosszú ívében lomhán mászik a nap,
s langyos meleggel végignyálja néha a testünk.

Beroskadtunk a hangtalanság csigaházába,
cserepes szájunkról víg ének már nem libben!...

Bennünk már hunyóban a fiatalság máglyázása?!...

Egy-kettő, egy-kettő, egy-kettő!...

Jaj, köröttünk még ezernyi deszka meztelenkedik,
még öltre kell kapni mind!

Öltre!...

S vágyba zubog bennünk a szerelmesünk képe,
akit estére, haj, de öltrekapnánk!...

Nincs!...

Szürkeség!...

Sötét!...

Az egyhangúság szédíti bódulatba a koponyánkat!

Robotoljuk a munkát az esti zabálásért!...

...S akkor ájulásba nyúl a testünk a kopott

[szalmazsákon,

s megfáradtságunkat alvásba dönti a robot...

...s aztán újra:

Reggel! – Este!...

Novi Sad, 1921.

KIÁLTÁS

Leány!

Hány tavasz ereje kapja ölére vérem és hajszojja iramba,
hogy újra és mindig lázad ellenem?

Miért, hogy kilométerek hurcolják vissza a vágyaimat,
s mérföldek iszonyú volta zuhogtatja éjszakánként

[álmatlan koponyámat?...

Mért üti át bőröd égető fehére a messzi határokat,
s csiholja lángba a vérem, amely amúgyis izzó?...

Párnás melleid mért hívnak a harcokból pihenésre,
s leomló hajad sokszor mért függönyözi a tiszta

[horizontokat?...

Szerelem! Férfi átok!

Mindig és újra visszazuhanok marasztó nyoszolyádra
s bizony sokszor néhez súlyos férfi-harcra újra sorompókba

[állni!...

Leány!

Bizony, ha mondom, másik énemmé nőttél meg bennem,

s keserű harcokban legkedvesebb megtorpanásaim,
ha vérem megbomlik s iramos hajszában visszaszólít
[hozzád!...

Novi Sad, 1921. X. 10.

FINTOR

Hujjahó!...

Hóóóóóóóó!...

Ihujjahóóóó!...

Megpergetjük a füttyünk a szájunk sikátorán,
s boldog, dacos, dühös elszabadultságban
megtaktusozzuk a vérünk futását!...

Jókedvünk koronázódik!

Legénykedő füttyünk táncba rándítja a lábunk,
testünk a tengely! s körülötte örvénylésbe szabadul
[a szoba!

Hiiiiijjóóóó!

Testvér, a homorú hasad csillagát!

Rohanj, mert kifut alólad a föld,

s más bolygóra huppant vágóhidas sorsod!...

Sáncoljuk el hát magunkat vigyorgásunk rossz árka mögé,
s pengessük meg kacagásunk eltörött üvegcserepeit!...

Hijjjhiii! hihih!

Ugrásba magasodik a kedvünk!

Szájunkon a röhögés taligája gurgulázik!

Huhuhuhu! huhuhu!

Testvér! hahahaha!

Nézd csak a pofád!

— — — — —
A ragyavert tükör keserű fintorba ugrott képünket
röhögőn visszalabdázza a szemünkbe!...

Novi Sad, 1921. X. 22.

MEGYÜNK

Tengerek bőgnek
és éjszakák vándorolnak
a városok felnyílt sebein át
a templomok feltartott kezekkel leroskadtak
mi kézen fogtuk egymást
és úgy kódorgunk át a vak utcákon
a kutyák kezünket nyalják
mi csak megyünk
kegyetlenül és rettenthetetlenül
és nem tudjuk többé megcsókolni
leánytestvéreink fagyos hideg arcát
néha meggyújtjuk a szemeinket
és úgy lámpásozunk egymásnak
vihár van
a házak félénken meglapulnak
az emberek penészes odvak mélyén vacognak
és az állatok
istállók és karámok mélyén új Messiást várnak
erdők kórusa zúg
a messzi földeken döglötten hevernek az utak
csak mi bitangolunk a megfeketedett napok
[alatt

AZ EMBER ÉNEKEL

Embertestvéreim,
akinek torkából első nagy ámuláskor
először szökött a kiáltás magasabbra,
melléd állok
és most

mikor a káosz jazz-bandja sivít
és világháborúk, forradalmak és gazdasági
[romlások

éktelenkednek az elsápadt ég alatt
én, szerény és esett arcú testvéred
az évezredek távolságából
megkeresem örömteli buggyanását a
[hangodnak,

amely először tört föl
a széttárt ölü ég alatt,
melléd állok
és a tornyok és gyárkémények erdeje alól
ámuló nagy szeretettel mondom

HÁZAK FÁK

testvérek

FOLYÓK HEGYEK

testvérek

ÁLLATOK EMBEREK

öröm lobogjon a szemünkből,
öleljük át egymást megbocsátón,
az új ember már a küszöbön áll
és énekel.

Vele énekelnek a csilingelő villamosok,
a sisteregve zúduló vasszörnyetegek,
a repülőgépek messzi bűgása,
autók és tehének elnyújtott bőgése,
kutyák tiszta ugatása,
gyárkürtök könnyes éneke
és azok szava, akik sötét műhelyekben
milliónyian zümmögik az új éneket:
ÉLET.

A napfénytől dús levegősíkságokon
harmóniába szalad a világ.

MÁRCIUSI MEZŐKÖN

Széttáruultak a horizontok megduzzadt zsilipjei
és beömlött a napfény a márciusi mezőkre,
boldog harsogással és húsvéti örömmel.
Megállok a friss, párolgó földeken,
én sem vagyok én,
csak a mindent átölelő naptenger,
a határokon most zsendül a zöld fű,
most szökken zsenge szárba a fiatal gabona,
a fák most tárulkoznak föl az égnek
és a földeken boldog örömmel szaladnak a
[csillogó patakok.
Dicsérlek most benneteket, márciusi földek,
ti léttől áldottak vagytok,
hatalmasok,
ti vagytok a föld lélegző melle,
fölöttetek csak az égbolt hatalmas kupolája
[feszül
és a nap izzó gömbje zarándokol nyugatra.
Érzem a véretek lüktetését,
érezem bennetek az új élet rettentő cihelődését,
új erők ajzódnak bennetek,
ti vagytok az élet végső értelme,
végtelen testetek felett
már zengenek a munkások új nótái,
izmos karjukból termő testetekbe hullanak a
[magvak,
hogy új élet éledjen,
öröm örvendezzen
és a kiteljesedett élet érett boldogsága
mosolyogjon az égre.
Márciusi végtelen földek,
megállok felettetek,

karom kipattan és úgy állok boldogan a tavaszi
[napban
a ti végtelen nyugalmatok forrásainál
[meghűsülnek a házak,
most jó hozzátok kijönni a városok vak odvaiból
a sompolygó, egymásra vicsorgó emberek közül,
meglátni mellettetek harcaink parányiságát
érezni bennetek az erő tömegét
az élet hatalmát
és elvesztett márciusaink föltámadásának
boldog ígéletét.

ÖRVENDEZÉS VERSE

Öröm, öröm, öröm, öröm,
fehér, kék, sárga, zöld,
gyertek játszani, gyerekek,
ne nézzetek apátokra, aki még most is
ezerszínű zászlócskákat dugdos az agyába,
piros, arany, ezüst, lila,
fehér, fehér,
a csillagokat valaki már kiakasztgatta,
valaki jó édesanyánk az égre
és most visszatükröznek a szemeitekből,
gyertek, gyertek.
Velünk jönnek a kutyák, a macskák,
az egerek, a lovak, a farkasok, az oroszlánok,
a tigrisek, az elefántok, a rókák,
a madarak, a hiénák, a párducok, a jaguárok,
a kígyók, a medvék, mind, mind velünk, velünk,
gyertek, gyertek,
öröm, öröm, öröm, öröm,

piros, zöld, sárga, kék,
új színek hívnak,
gyertek, gyertek kéz a kézben új rétekre játszani.

A TRAGÉDIÁK VÁLLALÓJÁHOZ

Madách,
ezerkilencszázhuszonháromban a centenáriumok
[végtelen sorában,
a századok találkozásán veled is kezét fogunk,
aki az emberi tragédiák vállalója voltál,
realitással és fájdalommal,
mint a rakparti munkás, aki naphosszat
a súlyos zsákokat cipeli.
Te vagy a diadalt hirdető síp
a káosz univerzumokat betöltő orgonájában.
Mi is üdvözlünk, a kitagadottak és az eretnekek,
akiket kiűztek, mert emberek akartunk lenni,
mi is, akik veled együtt
a nagy emberi tragédiák vállalói vagyunk,
és „küzdve küzdünk” az emberért,
akit te is óhajtottál
és „bízva bízunk” az emberben,
akit a ma látók szemei előtt formál
az idők teremtő creje.
Igaz ige volt, amelyet te ejtettél,
minden küzdelmek reménytelenségéről
és mégis reményteljes voltáról
és azért
megfáradt homlokunkat megint
és újra az égnek szegjük,
a tűzmagvas napot tesszük a szívünk helyére,

veled együtt,
mert így parancsolják ezt az élet és a dac
[titokzatos erői,
amelyek átütnek az évmilliók végtelenjén.
És ha munkánk gyümölcsét boldog örömmel
[most nem is szakasztjuk
és ha föld leszünk a földben,
por a porban,
cseppnyi víz a tengerek rengeteg ölében:
tudjuk,
az életet éltük,
a cselekvést megcselekedtük,
küzdöttünk, bízunk és vállunkat örömmel
[tartottuk
a nagy tragédiák hordozására
és – így volt az jó, igaz és egész!

ÉJFÉLI ZENEKAR

Az éjszaka fekete kagylójában száguld a Föld,
szikratávírók hasítják fel a firmamentumot,
zeng az éjféli zenekar,
szirénák üvöltenek valahol,
tengerek búgnak a fejünk fölött,
a templomtornyokon sápadtan gubbaszt
[a csöndesség,
levigyorog a suta hold,
az ég öle kitárul az éjféli zenekar előtt;
bányákban csikorognak a csákányok,
jajgatva rohannak a vonatok,
gépek ereje dübörög át az országhatárokon,
mindenütt a megátkozott bolygó zugaiban

zeng az élet éjféli muzsikája,
életek gyúlnak és életek kialusznak,
örömök rakétáznak,
könnyek zápora zúdul, a lelapult házak méhéből
kifurulyázik az alvás,
átkok és sóhajok cihelődnek a pincelakásokból,
házak fölött átkuvaszkodik a szél,
erdők sírnak
a fölsebzett föld felett,
az éjszaka üveglapján
fehéren dereng a tejút
a csillagok gyászmenetének indulóján
túl,
marsra, továbbra, fel,
dobol az élet.

VÁNDOROK VONULNAK AZ IDŐK SIKÁTORAIBAN

Az idők sikátoraira rákönyököl az éjfél,
a városokban könnyes szemüket felnyitották
[a lámpák,
fekete viharok uszálya suhan a fejünk fölött,
gyárak öblén fáradtan megállottak a gépek,
és a nap hegyén kenyér szökkent az égre.
Az idők szomorú sikátoraiban
homlokukra kitették a lámpásokat a vándorok,
akiket egyre hajszol a felcsiholt szerelmük,
fekete pocsoltyában tisztatestű szüzek fürdenek.
Voltak a vándorok közt, akik szeretni akartak,
és minden asszonyt kiejtettek a kezükből,
és minden leányt otthagytak fáradtan,

mert apostoloskodva vonultak át a máglyákon
és arcuk bronzzá érlelődött a bánatok tüzeiben.
Voltak ismét, akik a kedvüket batyuban vitték,
de üres lett a batyu és lehajították az árokba,
vagy voltak, akik szépen kipergették a könnyek mézét
és száraz nevetésbe pólyálgatták jól nevelt
[cinizmusukat.

Voltak sokan és ma is sokan vannak,
övök minden utak keresztje
az ég bronzsátora
az utcalányok jósága
és hajókötélként húzzák vállukon
tovább az életüket.

MINDEN DOLGOK UTAIN

A tengerek mellén vándorolt át az ember,
átkelt a havasok ködökbe merült ormain,
lába nyomán felgyulladtak a learatott asztagok,
és felsíkkoltottak a rétek, a mezők és városok.
A falvakból fekete processziókban
zarándokolt a könnyek föllege
és voltak,
akik termő humusznak fektették
testüket a föllegek alá.
De a termő humuszból csak jajerdők fakadtak,
az emberek testéből véres aratása feslett a halálnak
és a pusztulás
minden életet felszippanzott a földből.
Aztán békét kálváriáztak az esztendőik,
az égbolt forradalmat kiáltozott,
a rengő nagy vizek jeremiáákat énekeltek

és a megrémültek csapata kórusban üvöltött:
mozog a föld;
és volt, hogy csakugyan megmozdult a lomha föld,
de aztán szilárdan megálltak a fejtetőre állított dolgok
és sokan mondták boldogan: ó a rend!...
Költők akkor keresztrefeszültek,
de nem váltották meg magukat sem,
apostolok és vértanúk serege vonult az utakon
a fénylő hegyek alól,
a kéklő hegyek alá.
Minden dolgok kegyetlenül vajúdtak,
aztán minden gesztust elnyeltek az újrafakadó mezők
és a minden dolgok utain
ma már csak a garabonciások köszálnak,
meg akik a megmaradt tüzeket
világokon keresztül hordozzák
hogy átadják az utánuk jövőknek;
a gyermekek és mi, a gyermekek hitesei,
akik mindennap újra indulunk,
utak és folyók átömlenek rajtunk,
de csak tovább:
és fejünkben az érődő világot cepeljük.

ALFA

Ember, ember, ember, ember,
hullámok zúgnak,
zümmögve szunnyad
benned, körötted
a hajrá, hajrá,
nézz föl az égre, csillagok öklén:
fény, fény, fény,

ember, ember,
új szavak gyúlnak,
zengenek,
zúgnak,
új ütemekből serked a véred,
gépek ereje lendül
lendül
súlyosan rajtad századok tömbje,
FEL, FEL,
válladon hordod a múltad,
dobd el,
sürgönypóznáidon
új zene zümmög,
agyadon át
Párizs és Moszkva
szikrabetűi suhannak.
Új színt,
új szót
és új ritmusok húsát
add, fogadd,
lásd:
föld, fa, tűz, víz,
ÉLET,
minden nagy lehetőség
a tiéd.

BUZGÓ KIÁLTÁS

Bennünket, egytestvér,
százszerosan egybekovácsolt az idők zivatarja,
mi dolgozunk,
mint a bányász vájja a földet,

mint a favágó a maga rönkjeit fejszézi:
mi az új igéket faragjuk.
Buzgó kiáltás fakad belőlünk
és hirdetjük
az új igék prédikátorainak hitével
az embert,
akinek el kell jönnie a tömegekben.
Mi a leghisztériásabb és legembertelenebb
[időkben
nekivágtunk a sorvasztó új-utaknak,
mi a ma dőlő tornyait daloljuk
és az új épületek emelkedő tömbjeit énekeljük,
bennünk félrevert harangok jajveszékése
[örjög,
mi lángoló daccal
új fáklyákat cipelünk fejünkben a holnap elé,
minket az idők teljességének
kényszere hajított ki magából,
bennünk a márciusi erdők nyugtalansága tombol,
tavaszi földek ereje pattan,
új, százszor is új dalok születnek véres
[vajúdasban,
mi nem nyavalygunk meghalt őseink sírhantjánál
és tenyerünk egyszerű síkján mutatjuk fel a
[hitünk.
Most,
a széthullás és nagy leroskadások napjaiban,
nézzünk újra egymás szemébe,
egytestvérek,
kiben ég és kiben aludtak el már a gyújtogató
[szikrák
a mindennap apróka kenyérgondjain túl
ha szét is szórtuk hitünk fölösét az utak
[veszejtőin,
és ha úgy látszik is,

hogy mindent felszippant előlünk a kimarjult
[idő;

ne féljeteK,
mi benn élünk a városok mély gyökereiben,
mi vagyunk a tavaszi erdők zsendülésében,
vizesések harsogásában,
erdők orgonájában
az égető napfény lángkohóiban
és mi vagyunk, ahol növekvőben a nappal,
a fény,
az erő,
és mi kiáltjuk buzgón
a többieknek újból,
százszor is, boldogan:
emberek,
élet, élet!

PETÓFINEK

Köszöntelek,
a reménytelenségek, megrokkánások és elesések
[züllött korából,
emberért való golgotás bolyongásaink
[útvesztőiből,

egytestvér,
köszöntelek.
Nem ünnepelek,
mert tudom, hogy az egyszerű szavak
és tettek forradalmárja voltál
mert tudom, hogy az egyszerű szavak
és tudom:
ha karod ma emelhetnéd,

szétvesszőznéd a nyavalygós áltisztelők
hazug dicséreteket kántáló seregét.
De átkiáltom hozzád mindannyiunk egyszerű
[köszöntését,
mintha bányászok találkoznak a tárnák titkos
[mélységeiben
és lámpájukat meglegetve köszöntik egymást.
Köszöntünk mi is
a véres ködökbe elmerült századok messzi
[mezőin keresztül,
mert tudjuk, hogy velünk vagy,
térdünk, ha rohanós új utaknak lendül,
igénk, ha felzengetjük a zivatarok zúgásán,
vagy elsuttogjuk a börtönök mélyén,
láncunk, ha tépjük,
szavunk súlyát,
ha teknőmellüket döngető
gyászmagyarkák ellen emeljük,
velünk vagy,
mert életed izzó kohója
átüti a századok dohos kripta falát,
piros álmaid bennünk lobognak újra föl,
szerelmed bennünk zsendül újra
és teljesül ki,
túl minden határokon,
hitedet dúsan csorranó szavakba öntjük,
vérünkből formálva,
velünk vagy,
dacukat a ma súlyos keresztjeit a vállukon
[cepelőkkel,
velünk,
akik az Embert hisszük benned és magunkban
egyen egyen és mindösszesen,
mindörökké
és elválaszthatatlanul.

SZÓLTAM AZ ASSZONYHOZ

Napok forró ezüstje ömlik el fölöttünk,
gyere velem a rétek feltárult ölére,
új embert követel a föld.
Titkok gazdag vetése reng a szemedben,
jövendő termések ágya a méhed,
fonjuk hát vígan a testünk ölelésbe,
egyetlen béklyónkba,
szerelmünk humuszán fakadjon fel a friss vetés.

Asszony, gravitációnk ősanja,
magvető fákká lombosodjunk,
Te minden, és
hátadban a munka kalásza görnyed,
csókod a kenyér illatától súlyos,
arcod világán látom az élet szétterült
[pálmalegyezőit,
de szemed mélyén a máglya parázsa,
homlokunk üllőjén veri a vérünk a taktust
mindenütt az utcák sűrűjén
lihegő autók és kattogó gépek között
a gonosz és tavaszunkban kiszépült emberek
[között
együtt
veled, asszonyiságod súlyosodó földjével,
nehéz, gazdag, termő napok égnek fölöttünk;
legeltessük dús, fiatal hitünk,
hemperegjünk a vigadozó pázsitok hátán,
újból gyermekek
a Gyermekért.

II. ESZTENDŐK ÜTŐERÉN

ESZTENDŐK MUSTJÁBAN FORRUNK

csordulásig érettek e világ szőlőkertjei
sokszor látjuk
ahogy megereszkednek a templomok bolthajtásai
a törvények kérlelhetetlenül összébbhúzzák a kerítéseket
gyárkémények peckesen silbakolnak
és a munkáslakások belsejéből
kiszáll a köménymagleves és a bagó illata
gyermekünk a kétszerkettőt tanulják
és mi is kiszámítottuk pontosan
hogyan meghalt tízmillió vére
egy napig hajtaná a föld legnagyobb erőművét
jó is a tudomány tehát
így mondják
és körülöttünk
fűben fában és folyóvizekben
ditirambot harsog a tízmillió karéneke
de azt senki sem hallja

ÁTKELÜNK A VÁGYAKOZÁSOK MEGKÖTŐ VÖLGYEIN

csókok sebesre égetnek
az ölelés véresre mar
gyújtátok fel testetek örök fáklyáit
asszonyaitok friss testét

törjétek magvető ölelésbe
az idők követelő szava zeng fölöttünk
hímségünk erejétől feszül az égbolt
szerelem lángutainak mentén
fellobognak a csókjegenyék
higgyetek a szerelem teremtő erejében
mert bizonyos
hogy máglyázó ölen az asszonyoknak
majd csak megfogán a hitese ember

PROLETÁRASSZONYOK TISZTA VETÉSEI E VILÁGNAK

szent polgári társadalom szomorú szirmai
szemetek kikopott fénye
átsugárzik a külvárosok házain
felrepedt kezetekből forrásozik
a profitot hajtó jószág folyama
munkahelyeken
rossz szagú lakásokban éltek
rossz moziromantika és nyomor
terjeng fölöttetek
testetek humuszában
eljövendő erők szunnyadnak
és méhetekből lesz eljövendő az
aki elé énekelnek az új költők

BOLYGÓKKAL HAJIGÁLÓDZIK A VILÁGŪR

a föld acélsárgája
fölvigyorog a Marsra
szemébe nevet a napnak
jó szavak béléséből kiröhögnek a tüskék
ölelések párnáiban a föld kígyói sziszegnek
jószándékaink borotvája véres sebeket ejt
valamennyien hiúságunkba takaródzunk
és szeretjük azt mondani
hogy igen jók vagyunk egymáshoz

HÁZAK BORDÁI A LEVEGŐ HÚSÁBA FESZÜLNEK

a nappalok elvitorláznak mellettünk
tisztá szemükkel ránknéznek a csillagok
csak a tengerek foszfora
és az állatok szemei hasonlítanak hozzájuk
emeld arcod az égnek
sápadt homlokodról széthintődik a fény
a város vonagló ereiben
teherautók dübörögnek
egy munkás
megáll a tetőgerendázaton
és keze nyomán
kivirul az építés szimbolikus lombcsokra

TORNYOK ALATT SZÜZEK TESTE SÁPADOZ

tavaszbá gyulladt mellbimbóik lámpásóznak
asszonyok lágyékán épül a világ
combjuk tövéből fellobban az élet
most
szervedélyesen karcsúak a tornyok
zölden foszforeszkál az alkonyat
a város fölött kiáltások és villamoscsengetések
kergetőznek
az ablakomon
lábujjhegyen beoson
puha testével az éjszaka
selymesen rámfekszik
egyetlen izzólámpába tágul az ég félgömbje
erotika ellenállhatatlan hússzövevényei
a torkomra indásódnak

POKLOK TORNÁCAIN JAJGATUNK

jégvirágokat könnyezünk
mosolyunk fekete pántja égeti az arcunk
apáink öröksége
a mellünkön fekszik
gúny kintornái
lobogtatják a kárhózatot
a földből megint fellángolnak
isten ránhagyott kardjai
csillagok kórusa riadókat énekel
békét rimánsódnak

a kenyeret rettegjük
életet
embert
az embert kívánjuk
és minden este
aszkrétásan felkészülve
meztelen háttal fekszünk széttört reményeink
üvegcserepeire

AZ ŐRÜLET LOBOGÓS KÉK

kék örület tivornyázik a föld felett
átszövi a városok házait
kék moszatba fonja az emberek agyát
ilyenkor azt mondják:
IGEN
és ha megmozdulnak
cselekedetük agyonvágja az igenlést
mondják így is:
HIT
és megsanyargatott agysejtjeikből
a szkepszis kék lángja lobban
az alkohol kék tűzfolyama kavarog
átfolyik a városokon és mezőkön
korcsmák mélyében áldozati lángja szüntelen
[lobog
előnti a tiszta szemeket
kigyullad
alázatosan nyalja az eget
1924

AZ ÉG SÖTÉTKÉK PÁNTJAI EGYBEFESZÜLTEK

felhők bárkái úsznak a fejünk felett
kék kék
szemünket gyengéden az alkonyi boltra
[tesszük
aeroplánok ívelnek fölöttünk
nyugaton kórust énekel a színek orgonája
minden feltör
hajók kürtje felível,
favágók baltája fölúzen
felsikoltanak a gőzfürészek
és felzeng a város moraja
a nagy medence egybegyűjti az
[egymáshoz kiáltókat
csengő üvegbúra
sötétkék ég
valahonnét ködök csüggendeznek a folyók fölé
ó akik szerettek
igyátok a véretekbe a mennybolt csendjét
öntsétek izmaitokba feszülő erejét
és fogjon össze benneteket a lehajló
[horizont vaspántja
megsűrűsödött a csend felettünk
áztokognak rajtunk a határok
ilyenkor jó szelíden megcsókolni a
[kedvesünket

A NAP RUBINKÖVÉN FORGUNK

félelmetes pontossággal száguldunk az űrben
mellettünk sárgán riadózik a hold
pályájukon szünet nélkül loholnak
az engedelmes csillagnépek
de nézd meg vérkeringésünk ütemét
hallgasd szívünk ritmusát
bizonyos
hogyan fejlődésünk pályája
is megtörhetetlenül biztos ívvel
hajlik az eljövendő esztendőök kozmoszába
csodálatos a világmindenség kronométere
életünk konstrukciója
motorjaink és gombostűink
méhében az elektronok örök mozgása
a gyárkürtök zúgásából
szelíden életre csodálkozik a harmónia
gépeink ritmusa
és kedvesünk ölelése
egyenrangú összetevői az életünknek
kinyitjuk szemünket
érezzük hogy vonzzuk a földet
a végtelen titkos kelyhe remegve feltárul
[előttünk
és megnyilatkoznak
életünk megfeythető titkai

KESERŰSÉGEK ÉS MEGALÁZÁSOK KOHÓJÁBAN ÉGÜNK

az esztendők hullajtó utain
sokan elmaradnak mellőlünk
a házak rejtekén
átkok és szitkok mécsei virrasztanak
morse-gépeken sóhajok kopogtatnak
az új költők
szüntelen éneklük a világosságot
és a mindeneget egybekötő emberséget
a technikát a föld nyers erejét és a munkát
ők a nagytökések pontos riporter i
színes ebédutáni hangulatok megteremtői
de néha bátran
kihúzzuk a közösség rádióhuzaljait
és ilyenkor
felharsan belőlünk
Európa Afrika Ázsia és Ausztrália
minden elnyomottjának
vihardala

AZ IDŐ MEGÁLLT

és oszlopok talapzata kimarjul a
[semmittevésben]

káosz kavarog
hittelenség virága éled
már-már úgy látszik
irtózatoss hegyek alá került az utak teste
szakadékok és mélységek

tárukoznak
sok költő most a szavak kongó
[csigaházába menekült
mások dadaizmust és egyéb izmusokat
[hebegnek
vagy visszazüllenek a csengő-bongó
[rímekig
próféták most lepaktálnak
szerelmek zamatja megízetlenül
buta kispolgárok vállveregetése üdvözíti
a megtérteket
látjátok emberek
a feltépett horizontok vonaglanak
adjátok kezetek kapcsát
dalolnak a hidak
ha ti
friss vonatokkal átcsattogtok rajtuk

CSODÁK MÉZÉN ÉLDEGÉLÜNK

teleszkópjaink szüntelen a mennyboltot
[kutatják
örvenhét millió kilométerről
lelángol a Mars
kis terveinken farigcsálunk
a gyárok dohogó ölén új ágyúkat
[gyártunk
tudósaink halálsugarat
és biztosan öló gázokat termelnek
ez egyszerűen így van:
megénekeljük a virágok szétnyíló mellét
az életfakasztó napot

a sóhajos erdőket
kedvesünk barna szemét
tudomásul vesszük a Mars közelségét
háború mellett és háború ellen ágálunk
gazdasági válságról és egyéb bajokról
[panaszkodunk
és fenn
messze
tragikusán elpattan az idők megfeszített
[húrja

FELHŐK PÁZSITDARABKÁK ÉS NAPSUGÁR- CAFRANGOK VIGASZTALNAK

az éjszaka uszályában
csillagok erdei égnek
kémények feketén felmerednek
az ég arca tisztább a kristálytavak
[színénél
és az állatok szemcseinél
hűséges házak
sápadt szobáiban élünk
hiszünk sírunk harcolunk
és egyszerű emelőgépeinkkel
mindennap megpróbáljuk
kimozdítani
a kátyúba zökkent világot

SZEMÜNK EDÉNYE FELFOGJA AZ ÚJ CSODÁKAT

viharok sírnak fölöttünk
a letérdelt erdők hajában
megkapaszkodik az éjféli
mi végigmegyünk
az őszi rétek mezítelen testén
egyszerű jósággal
beszélünk fűhöz fához és az állatokhoz
és megértjük ha nekünk
fű fa rét erdő és mezők
az ember gügyögő nyelvén
elmondják bánatukat

REGGELEK ACÉLHANGSZERÉN ÉBREDNEK A VÁROSOK

a ZR III. átívelte az Atlanti-óceán mélységét
itt az ideje hogy az emberi tudásra is felfigyeljünk
a föld ércinek röptét
a hegyek lobogó sörényébe kapaszkodó energiát
és a folyók sodrából kidöbbenő erőt meglássuk
a hidak görcsösen átkarolják a partokat
az esték lobja tüzet integet
szelíden zsoltároznak a zöldtestű földek
a városok megrokkant házainak sötétjén
hítet teszi vánkosának a vasöklű gépész
gránitkockáit épülettömbökbe emeli a kőműves
és a mechanikus soványka ételének gőzéből
csodálatos új lámpák fénye villog fel

éjszakáinkon átzúg a föld iramának végtelen zenéje
látjuk
ahogy a félrebillent glóbusz pereme mögül
kibukkan az ércarcú nap
alatta felviharzik az embererdő
és himnuszba forr a milliók éneke

AZ ÖSTEHÉN

fényfüves mezők örök legelészője
csillagok elporzott országutain
szüntelenül zárandokol
gazdag tőgyén a mindenség lakmározik
égi ködök lebámulnak fehér fejére
élősködőknek illik megdicsérni az örök
[tehenet

Gerince forróságán erők születnek
beláthatatlan élet bugyborékol a melléből
hátán erdők szörnyű üstöke lobog
vihatok vonítanak, s szelek jazzbandja
[kavarog
állatok magukbaszívják kifogyhatatlan erejét
virágok balzsamos zsoltárokat szavalgatnak
az örök tehénnek
emberek véres jeleket karcolnak a homlokára
húsába irtózatot betűket sütnek
vonatok, autók és repülőgépek
az ő erejét köhögik magukból

Óstehén a föld
békés, jámbor, járása lomha.
színes városok tarjagoznak a bőrén
énekek piros pántlikái lobognak
s a minden életének örök körforgása
himnuszoz le róla
kik rajta élünk, magunkra vagyunk büszkék
és repdeső örömmel szívjuk az örök emlőt.
Dicsérjük magunkat
és vértől csepegő emberségünk.

Szelíd az őstehén
planéták körben táncolnak körülötte
ő pontosan járja az örök legelőket
és mi
forró, boldog testünket gondtalanul adjuk
egymásnak és csip-csup céljainknak
utánunk jövőknek hadd fakadjon
belőlünk is új, éltető tej...

A FÖLD SZÁGULDÁSA JAJKIÁLTÁS A VILÁGŪRBEN

1. A munka láza égeti homlokunkat, szívünket az agyvelőnkben hordjuk és esténként a kedvesünk szemében cicázgatunk az esti felhőkkel.

2. Áldott az élet, amely a léghajókat és a gyilkosságokat kitermelte magából és amelyben a hiteselek cserepes ajakkal napokat könyörögnek az éjszakákban.

3. Titkos antennák vannak az agyunkban elhelyezve, idegünkön felviharzanak a haldoklók fájdalmai és karjaink az utat mutató oszlopok.

4. Hidaknak fekszünk a szétválasztó folyók partjára és az éhező öngyilkosok gúnyos mosollyal rólunk ugranak a fekete örvénybe.

5. Felgyújtódtak bennünk a minden inkvizíciók máglyái, értjük az életet és nincsenek könnyeink, csak síró kacagásunk.

6. Kinyíltott gyermeknevetést letéptünk, szívünk fölé tesszük, mint az egekből legyöngyöző piros virágokat, amelyekből méhek viszik szerte a megtermékenyítő port.

7. Este az égre nézünk és az arcunk sápadtságán zsolozsmák szelídsége muzsikál.

8. Valahol kéjgyilkosok térdelnek az oltárok előtt és viszik a szent lobogókat.

9. Mi megszólalunk, cseppenjen az új ige rátok, mint a vitriol, fületekbe érjen a szavunk, mint a forró ólom, rettenjete fel a szépségekre, amelyeket elszalasztottatok nap nap után.

10. Testetek perzselődjön vonaglón az esztendők lázas ütőerén.

BOLYONGÁS KÖNNYEK EZÜST NAGY VIZEIN

1. Kezünkkel megcirógatjuk az ég arcát, repülőgépeinkkel reklámot mázolunk reá, benzinfüstöt fújunk a nap szemébe és onnan ejtjük le bombáinkat is testvéreinkre.

2. Költőink még egyre faragják a szép rímeket, fontos a józslés és a szépség, amely kihajt a szófiai hullákon.

3. Fontos a jól megfogalmazott diplomáciai jegyzék-váltás és a marokkói harc tér üzletet hajtó tetemei.

4. Óh, az ég arca nem is ugrott grimaszba, az ég arca csak bánatos és mi is bánatosak vagyunk nagy eszmélkedéseinken.

5. Áradás él bennünk, gőzölgő, égő, szemekből előbuggyant nagy áradás.

6. Gyökernek a lábunkat adjuk a termőföldnek, trágyának az agyunkat, engesztelő áldozatnak a szemünk táncos fényét.

7. A felhők vasrácsain át nézünk a napba.

8. Szeretjük a gátakat elszakított zokogást, a letiport szüzek énekét, meg a papírpénz suhogását.

9. Érezzük, hogy forr körülöttünk az ezüsfényű tenger, kavarog, hullámszik, fortyog, zúg, sikong, tombol, ordít és jajong.

10. Erőtlen kezünket a napba mártjuk és a cseppfolyós fényességet szétdobáljuk magunk körül.

ÉLETÉRTÉS A LÁZAS ŐSZBEN

1. Fölpezsdült az ősz, lázban haldoklanak a fák és ellobban az élet.

2. Szívjuk magunkba a föld erejét, a föld hitét, ha élni akarunk, mert immáron magunkra maradunk.

3. Elkanyarodnak az utak, erdők az égbe szállnak, csillagok a földre görögnek.

4. Kenyértelen csodákat látunk, kisajtoljuk agyunk friss borát, hitek hamvadó paraszára fújunk.

5. Kiszertetjük gerincünket, vért fakasztunk az asszonyok piros szájszirmáról és kegyetlenek vagyunk az ölelésben

6. Felénk integetnek a hazátlan sínek, távolságokkal

nézünk farkasszemet, de csak fekete ködök dobbannak elélünk.

7. Nem csalódik az, aki csalódní akar, szereti ember-társait, aki nem vár egyebet tőlük ütésnél.

8. Ki tudja még megtárni a karját, ki tudja megnyitni a rozsdás égi kapukat.

9. A nap pályája legörbedt, hervadó asszonyszáj ernyedt mosolya fázik a fényben.

10. Lágyan dololnak fölöttünk az aeroplánok, csendes megértés muzsikál a mellünk mélyén, értjük az arcul-csapást, omlott reményt, a nincset, és értjük, hogy élünk.

AZ ELNYOMOTTAK SZERETETÉRŐL

1. Fellegek masíroznak az égen, a föld felszállt sóhajai és estéknént bánatosan hazakísérnek.

2. Esőcsatornák zenekara zúg az utcák során, takarodót fúj a szél.

3. Szemünk magábacsókolja a villanylámpák lágy sugarát, amelyből a dübörgő gépek küldik üzenetük.

4. Árva bölcsesség permetez agyunkból ilyenkor, a fák és a házak lehajolnak vigasztalón.

5. Bár két karunk úgy fut egymáshoz a hideg ürességben, akár az ívlámpa két izzó szénrúdja.

6. Csupán szelíd mondásokat gyűjtogathatunk és nem lombosítunk lobogó ölelést.

7. Az elhagyottság szikláin; ne várjatok senkitől semmit.

8. Tárjátok meg agyatok magtárát, véretek hínstétek szét az asszonyok között, gondolataitokat terítsétek papírra, telefondrótokba sikoltsátok tüdőtöket.

9. Hogy lássanak és hallgassanak meg az emberek.
10. Irtózatos fénysugárban állunk, átömlik, zuhog rajtunk és vérünk vörösen izzó sugárban világít.
11. Itt égünk izzón és szétárad belőlünk az elnyomottak győzelmes szeretete.

HIÁBA KÉRDEZITEK A CSILLAGOKAT

1. Csókok pergőtüzétől vagyunk alkoholosok, elzsibbadunk a száguldó időben, új tudatos bolygók a világűrben
2. Esztendők forró ütőerén, futunk, hajszásan lők a föld, minden időknek föltépett, vergődő szíve
3. Riadozva néznek ránk esténként a csillagok, kutató teleszkópjainkkal hiába kérdezzük őket, nem mondanak immáron jövőt
4. Magunkra hagyottan bolyongunk, csip-csup céljainkkal a fölgyulladt égbolt alatt
5. Problémák acélsisakjai súlyosodnak a fejünkön és azt hisszük, hogy szuronyaink milliárd gyertyája elég világosság
6. Fáradtan oldódik meg nekifutamodó ölelésünk, a lemondás ólomesője agyig vág
7. Ha ki fölhorokan közülünk, ha ki el akar siklani a kiszabott sínekről, vasmarkok szorítják a szabályok vasruhájába
8. Vannak, akik ezekkel a szabályokkal akarják körüldrótozni a földet, hogy így béklyózzák meg a futását
9. Népfajok ágálnak a vasdrótok között, irtó rohamok készülnek, túskeként merednek nézések és karok

10. Rosszak vagyunk és a felhők imádkoznak értünk,
fák ráhajolnak, szellők átölelnek, minden szeret ben-
nünket, csak mi felejtettük el magunkat szeretni

11. Borzalmas pontossággal hajtjuk zsibbadt testünket
új kegyetlen balták ütése alá

A MÉLYSÉG ZSOLOZSMÁJA

1. Pattant hitek zápora ver, görbedt vállal támasztjuk
a leroskadó boltozatot

2. Mélységek kelyhének feketebársonya tárul

3. Gyorsvonataink hálókupéikkal és rádióállomásaikkal
elszáguldanak a poklok tornácai előtt

4. Hahó, hahó, hahó, kilométerek búgnak és mérföldek
döngő hámora zúg és fénykévék sikoltanak át a világűrön

5. Hahó, hahó, milliók teste egyetlen orgonába olvad,
ditirambok loholnak és rapszódíák csóváznak elő

6. A föld, a minden nagy Orgonájának motorja züm-
mög és milliárd élet himnusza gyullad a hátán

7. Hahó, hahó, hol jártok felhők villám és elektromos
szikrák magvában, lobogó arccal meddig rohantok az
űrben szétáradó fénykévékben

8. Percek irtózatossá mélyjében, millió fényév közeljén

9. Halljátok-e mindenek életének örvénylő mély-
ségekben harmóniába futó zsolozsmáját?

VÉRÜNKBEN RÁDIÓSZIKRÁK ÉGNEK

1. Szívünk motorjából új dalok robbannak az égnek, ezer hullám zúg naponta rajtunk keresztül és mi felgyúló szemmel lessük a messzeséget

2. Határok lezárt sorompóin átzúg az új ének és repülőgépeink rádióhullámok felett muzsikálnak

3. Hirtelen ember az, aki ma csügged, szemei nem látnak túl ködök útvesztőin és agyukat még nem érintette a friss élet friss mámore

4. Mert bölcsőnk a föld, amely a mi jövőnket ringatja, nótáinkat erdők barna kórusa énekli, örömmünket propellerek repítik és tengerek ősi ritmusa is nekünk dalol

5. Adjuk le hát jeleinket adóállomástól vevőállomásig, szívek motorja küldje szét az emberi nagy egység hullámait

6. Két karunk kitérve állunk, a boldogság és a fájdalom zeng elő belőlünk

7. Két karunk kitérve, egyetlen zengő nagy kereszt az ember

8. De kitért két karunk az antenna és agyunk, amely az új üzeneteket felveszi Európából, Ázsiából, Afrikából avagy Amerikából

AZ ÉGRE TÁTOGÓ FIÚCSKA

1. Vágyaink elportyáztak a messzeségek ködeiben, szívünk kútját egyre mélyebbre ássuk, a megértés tiszta tüzeit gyújtogatjuk az égbolt alatt

2. Napjaink elporzanak, csodáink kiégnek, gyerkeink apáik vénségét kapják örökül

3. Látjátok-e avas szobák mélyén a fiúkat, akiknek fején rothadt átkok tövis-koszorúja lángol, korbácsos vágyak égnek friss gerincükben, tudatuk alatt asszony formák fókuszai mágneseznek

4. Irtózatosan visszatérő körökben keringenek, apjuk bűne hatványozott erővel visszazáporozik a csontjaikban, ólommal nehezdednek az órák tankönyveik felett

5. Jajongva is őt szeressétek, az égre tatógó fiúcskát, a megnyílt kelyhet, az önmaga hálójában vergődőt

6. Mert ti vagytok a haszontalan erősek, ó a ti ember telenségtek kondul ki a sárga gyerekkoponyák félrevert vészharangjaiból

7. Hegyek és barlangok felszürcsölik a folyók üde vizét, kigyulladt e világ gyomra

8. Szeretők kereső karjai az ég üvegharangján zörgetnek, halljátok hogyan zeng a messzi boltozat

9. Halljátok a millió kar hárfázását, az ég harangját zokogó felviharzó éneket?

10. Bizonnyal megjön a nap, amikor a kegyetlen hideg kék síkságon meleg fények gyulladnak, tragédiák lehullanak a gyenge fiúvállakról és új rajongással egybeolvad minden kar, kések hideg lángja kiolvad a föld szívében pedig felharsannak a rejtett, győzedelmes himnuszok

AZ ALFA IDEJÉBEN

1. A napok és az élet morzsái maradnak nekünk, idők fáradhatatlan jelzőharangjainak, biblikus kakasoknak, kiknek harmadszori szólására a föld melléből felbugyborékol a sírás

2. De mindig minden marad a régiben, csak a börtönök fiadzanak meg a föld alatt, amíg körülöttünk családirtások, abortációk, hazafias frankhamisítás és tömeggyilkosságok klasszikus koszorúja fonódik

3. Fontos annak az eldöntése is, hogy vajon a majomtól származik-e az ember, ami kimutathatóan irreális, hisz a majom nem irt családot, hazafiasan frankot sem hamisít, nem abortál és tudatos tömeggyilkosságokat sem rendez, hogy egyebekről ne is beszéljünk

4. Az ember csírájában alszik még, korán van, bizonyos, hogy csak gyökér vagyunk az élet kezdetén a föld, mindent átfogó nagy méhében

5. Elmúlt évezredek mélyéből titkos hullámok sírnak fel bennünk és eljövő esztendőök, elénk futó idők leadó-állomásai már mi vagyunk

6. Ki is látja meg kedvese mosolyának szétáradó ívén a felénk rohanó napokat, kinek az idegei rezdülnek az Ázsiából, Afrikából jövő emberi üzenetekre

7. A föld életizét érezzük a felnövekvő hajnalokban, mikor lobogó orcával megyünk a nap elé, az élet íze zeng nagy öleléseinkben

8. Gyökértenger vagyunk és belénk kapaszkodik az élet, az örök humuszba, mi szívjuk fel a föld ropant nagy erejét és mi intünk a kék magasságok felé, ahonnan húsunkba rohan a fény

9. Érezzük, amint az egek arcunk megnyílt kelyhére sugaraznak és virágokkal, fűvel, fák milliárd levelével mi is a téres fény felé fordulunk

10. És tudjuk, hogy rajtunk át már jelzését küldi az élet, a hiánytalan és egész, az emberi, amely ellenálthatatlan erővel dübörög előre a századok országutain

ESZTENDŐK ÜTŐERÉN

1. Mellünkben immár a nyugalom ezüstharangja zeng, erdők tiszta lehelete szál és kedvesünk szívének rádióhullámai suhannak

2. Megértünk mindent és mosolyunkat felküldjük az ég tükrére, ahol repülők sírják az új élet énekeit

3. Megértjük, hogy új körmenetek lüktetnek át a városok utcáin, ahol a szegleteken koldusok véres szívüket árulgatják

4. Ágyúink most már messze tőlünk hirdetik kultúránk áldásait, nekünk csak panaszos papjaink és kereskedőink maradtak, akik az új világot igyekeznek építeni

5. Fordítsuk befelé arcunkat, senki ne lássa rajta a tövises nyomát, feküdjünk füves rétek mély selymébe, asszonyunk ölébe ejtsük le fejünk és énekeljük az egyszerűség énekét:

óh allallallallallallalla

a végtelenség fehér báránycái legelnek fölöttünk
egék küllői suhannak el a szemünk előtt

oh allallalla

a mennybolt homlokára kiült a nagy aranymadár, a nap erdők könnyei felhőkben hajókáznak el fölöttünk
viharok erejében az elnyomottak sóhaja feszül
ereinkben a leláncolt vér örök áramlása muzsikál
széttárjuk karunkat

és mellünk, mint az ég domború kupolája
élettől, fájdalomtól és boldogságtól feszül...

6. Éjszakák elsuhanásában hallgassátok az új erők, bimbózó életek, rügyező hit és fakadó szerelmek vigasztaló danáját

ANYAKOMPLEXUM

Ó volt
tegnap ahogy a felhők félelmetes
rőt pázrásában ámultuk
reszkető kis gerincünk alatt
titkos virágok leheltek
és éreztük amint a gravitáció
ellenállhatatlan erejével szítt magához.
Mosolyában bolygók milliói keringtek
oly messzi volt
és parányi forró csók égetett
tűzhányók háborgása rengett
motorok berregtek
és megindult erdők morajlottak benne.
Ó az
átfog bennünket mint az égboltozat
és koponyánk zengi benne
harangszívként a szétáradó dalokat
lehajlik fölénk
és az eget mintázza homlokunkra
örvénylik
és mi vele keringünk
mi örök elektronjai a világegyetemnek
húsunkba tép
és visszaharapjuk
pubertásunk tudatalattijában
férfikorunk hujjás győzelmeiben
ő napoz felettünk
és csontig éget a fénye.
Ó lesz
páros emésztő csatákon
serkenő új vérben ő táncol

tépkedő öleléskor
szerelemre vígan sarkantyúz
harapós csókjainkkor véresre marja
[a szájunk
asszonyok millió-testén szánt végig
és ujjá nyomán megárad a férfitest
világegyetem óh csodálatos burok
párokat összehajtó nagy erő titka
feltörünk téged ha csókba mintázzuk
[a testünk
és kedvesünk száján
ha feleszmélünk az új csodákra.

KIGYULLADT ASSZONYERDŐK ÖLÉBEN

Kigyulladtak az erdők
asszonyerdők égő, fáklyázó ölében
jaj, futunk
szájunkon csókolt csókok keserű cseppje ég
lábainkban hervadt ölelések ólma forr
szemünkben ezer asszonyfa dereka lobog
[fehéren.

Asszonyerdők ölen
átokba boltosodik az ég
lángkupolákba nyújtóznak a fák
és pirosan izzik felgyulladt gerincünk.
Hímek, pillérei időknek és embereknek
vigyázzatok, ha a forró élet
lángot vet belőletek
s asszonyerdők ölelő lombjában, ha loholtok.

Kék ég, nyitott szemű asszony.
Asszony, csukott szemű mennybolt.
Mennybolt, véres idők tükre.
Tükör, égő erdők arca.
Égő erdők arca, örök hímfutásunk.

Most az idők gyengéden lehajolnak hozzánk.
Csókjuk nyomán barázdák suhannak

[homlokunkra.

Éjszakák fekete testén lépünk át,
nappalok arany ragyogását dicsérjük.
Gerincünk lobogó, felgyújtott fáklya.
Asszonyerdők forró, fülledt nyarában ég,
s ahová lépünk,
nyomunkban jár a kicsiholt, szélesen
[hömpölygő áradás.

Asszonytüzek áradása.

Élet és halál nagy egybekelése.

III. TÚZHARANG

KÖNNYŰ MOSOLY A HALÁLNAK

Kőlapok rozsdás évszámai hiába huhuztak ránk,
primitív fényképekről könnyen felénk himbálóztak
rég eltűnt mosolyok.

Tarka temetőn tikkadtan tétovázunk,
kűnn a partokon árva jegenyék kéredzkedtek a
[magasba,

ezer nyári virág egyszerre pattant a napnak,
ezer fűszál egy vidám nótára riszálta derekát,
ezer bogát egyszerre rohant pirosan a szerelembe.
Körültünk mindenütt az élet malmi zúgtak,
méhek és legyek valami furcsa örök életnótát
döngicséltek.

Nézésünk egymásra lobbant és éreztük:
Nem a halál kapuja előtt állunk és nem fekete
[csend riogat,

láttuk, ahogyan széttárul a horizont
és szemünk előtt szélesen nyílnak az égbolt örök
[zsilipjei

a temető fölszökkent, avas vállát rázta,
a sírkövek sziklaszigetje szétporlott,
rohant az idő

és a halál minden talpalatnyi helyére betört az életár
Mi csak mosolyogtunk, ahogy az értelem lámpája
[nevet,

nyugodtan néztük, hogy zúg elő az égboltozat alól,
jön előre,

vállára kap és visz magával az örök ritmus,
fénynyalábok ugrottak aláink paripának

s már száguldtunk ki a végtelenbe,
szemünkben az örök mosollyal,
a halált kerestük és nem leltük sehol,
minden élet útja új életfolyamba torkoll,
nincsen halál s ha lenn fekszünk a csendes gödörben,
testünk elég és új életet táplál,
porladó csontjainkon is átvágtatnak a rádiószikrák
és mi öntudatlanul is emeljük az új élethullámot,
amely jön, jön felénk
megállíthatatlanul.

ELFORGÓ TÉRKÉP

Fekete kuvasz az este
és ugat
a tanyák piros gyöngyszemekkel állnak
a fák fagyott karokkal összeesve
az égre szitkot kiabálnak.

Fekete kuvasz az este
és ugat
fut száz vonat s városok elforognak
száz lámpa ég az éjbe sápadtan kilesve
s dühödten intve messzi csillagoknak.

Fekete kuvasz az este
és ugat
börtönök mélyén zajlásra indul ezer álom
jaj ha egyszer valami csoda esne
s különös csillag gyúlna ki a láthatáron.

Fekete kuvasz az este
és ugat
a Föld, a kozmosz szívdobbanása
megrezdül és kihagy egy futó percre
a nagy fagyásban valami készül rianásra?

AZ ESTE HOZZÁM ÉR

Vérvörös könnycseppeket sírt az alkonyat,
belekapaszkodott a fák barna hajába,
nem akart meghalni
és csak zokogott kétségbeesve a kertek bokrain.
Percek súlyos teste vonult végig az utakon,
az árnyékok nőttek, mint a gond,
a nap lustán görgött a szemhatáron
és a kutyák
ijesztő szimfóniákat vonítottak a hold citromképe felé
Az esti csöndben felnyílt a szemhatár,
hallani lehetett a távoli óccán sóhaját,
ott lebegett benne Nungesser és Colli,
sötétben szálltak, repülőgépük motorja dohogott,
ijesztően rossz szív,
kihagyó szívemmel ketyegett a sötétben,
szívemmel, amelyben idegen és messzi elektromos
hullámok zörgetnek szüntelen.
Így ért az este hozzám,
vállamra ült, hatalmas, bársonyos madár,
széttollászkodott és elborított mindent.
Éreztem, ahogy a világűrben csöndesen
[elcsónakázik a föld
és szelíden bókol a nap felé,

amelyből az élet szakadatlan sugárban ömlik.
Már én sem voltam, csak a fák, füvek, házak és
[állatok ezre,
szemem meglátta az anyag millió életformáját,
az örök mozgást,
láttam, ahogy a sínekben keringenek az elektronok
[milliói
és a levegőben rohan az elektromosság.
Meg-megújulón ölekezett az élet,
ezer forrásban zuhogott elő a föld méhéből
és áradt felém,
ezer csatornán át a véremig,
amely pergett és dalolt,
dalolt és szökkent
és már pattant a karom ölelésbe
és mindennel együtt
ájult örömmel
éreztem a kedves csókját
sikoltva, sírva,
mert tudtam,
hogy ölelésünk minden vércseppjén
ott lovagol a halál.

BETEGSZOBA

A napfény és a csend patakzanak be az ablakon. Mint az édes, finom tej, úgy szállanak az emberre, aki ilyenkor lüktető erekkkel fekszik az ágyon és éppen az égboltra lát. Az égboltra, amely olyan szelíd és kedves tehénkeszettel néz le a szobába, ahol sárga fényben úsznak a bútorok. Sápadtan és imbolyogva. Mintha el akarnának válni a valóságtól.

Csak épp a szemek peremén sikolt pirosan a láz. És a szív félrevert harangja énekel nyugtalanul.

Most, hogy rádió van már, sok titkot, sok csodát látunk magunk előtt világosan. Mert nem lehet az, hogy Sanghaiban ezerháromszáz ember vére csorran az utcra és ennek az ezerháromszáz mártírnak utolsó szívdobbanása ne legyen hatalmas leadóállomás, amely milliókhoz üzen. Az nem lehet, hogy szerte a világon Krisztus széthordott keresztje ilyenkor meg ne mozduljon. És nem lehet, hogy benn egy magányos szoba csendjén fel ne harsanjon távoli jajok szaggatott S.O.S. segélykiáltása. Az agy titkos antennái ilyenkor megszólalnak és a láz forró ütemében ott pereg a halálba-masírozók lábdobbanása is.

*

Csönd. Csönd. Kinyílt fehér szirmú rózsa ég a mennyezetén és kedvesünk hangja van az illatában. Végigsimít. És csend lesz. A halál mellett ott üzen diadalmasan az élet, a kriptaszagú percek fölött ott ragyog az évszázadokat áthidaló asszonyerő. Most érzem, megmozdul a szoba, leng, félve, bizonytalanul, aztán egyre biztosabban, végül boldogan ring, mint a bölcső, amely fölött egykor anyánk biztos, elcsitító éneke zengett.

Csend. És benn, a mellünk mélyén ott érezzük kedvesünk forró, életet árasztó száját.

*

Tudjuk, hogy élünk. Fáj, a vállunkon van a súlya és mégis megvigasztal. Harsanó nevetéssel szökik elő a nap, dacos szél vágat a tetők fölött. A fák meztelen karjai integetnek. Valahol egészen fenn, a magasban már ott

lovagol a tavasz. A hideg halott földet szájoncsókolja az élet.

Nyisd ki a szemed, kedves, nézz a világba. Nem kell félni tőle, mert a miénk.

ESTBEHULLÓN A KIGYULLADT TISZÁN

Nyitva még az égbolt szeme és lángol,
szemgolyójából vörösen szalad ki a Tisza,
az erdők tetején lánglegelők égnek,
de tövükben gyáván kúszik előre a sötét.
Tank robbant tán az égnek,
tartalma szétfolyt és most égig rohan a lángja.
Ég a Tisza és véresen kígyózik a láthatárba.
Sistereg ez a fény a vízen,
sistereg és szemünket égeti.
Künn a partokon árva jegenyék kéredz-
[kednek a magasba,
fölöttük fekete felhők lengetik villámukat,
messze valahol elkésett zápor lohol.
Csak mentünk így előre az alkonyatban
egyre mélyebben az estébehullón,
a partokról időnként egymásfelé tapsikol-
[tak a faluk
és a távoli harangok összeölelkeztek.
Aztán egyszerre kialudt az égi lámpa,
a Tisza borzongva futott el mellettünk
és valahonnan feketén fölüzent a távoli kripta,
a tenger.

ERNST TOCH: ZONGORAVERSENY, OP. 38

(A kölni rádióállomás 1931. május tizenkilencedikei közvetítése alkalmából, amidőn a jelenkori zeneszerzők új műveit mutatták be.)

Este volt és Köln harangjai lágyan jeleztek
s a másik percben,
akár a friss és élettől dús hegyipatak,
szétáradt és zengett muzsikád szobámban.
A vén falak háta fájdalmasan roppant,
öreg bútorok reszketően vacogtak
s künn az égbolton összekocogtak a csillagok
ahogy így egyszerre felágaskodott az élet,
amely zengőn rohant át a határokon
s amely a kövek hasadékein át is előtör.
Vágy, amely mint a gőzmozdony, suhan,
hit, amelynek rádiósugara távoli szíveket fog egybe,
ujjongás, ami akár a repülőgép,
vidáman szánt bele a kéklő egekbe.
Éreztem, zongorád pengő gyöngyhangjaiból:
a kozmosz távolságai tapsikoltak vissza
s jaj, de megrokkant mellette Ady fekete zongorája,
amely csak nyerített, míg a Tiedből motorok búgtak.
Ujjongó életörömöd mellett
milliók egybefonódó sikolya,
mint égő fáklyasereg csapkodott elő.
Ernst Toch, nem láttalak még
s arcod vonását nem ismerem,
de tudom,
Veled is összehajlok néha
s gondolataink rádiószikrái egy hullámhosszon
[szaladnak.
Új ritmusok ha dagadnak az égnek,

új épületek síkjai és egyenes vonala ha összhangot
[dalol,

új szobrokból ha előtombol az akarás,
új képekből ha színek és vonalak friss élete árad,
Te is benne vagy a nagy kórusban,
Építője az új világnak
s örömmel leszel erős pillére
előredübörgő új életszázadoknak.

BESZÉD- ÉS ÉRTELEMGYAKORLAT A KUTYÁRÓL

Ellenségcimnek küldöm, szeretettel

A kutya ugat.
A kutya háziállat.
A kutya megnyalja kezemet és meleg nyelvéből a
szeretet hulláma árad.
A kutya rámnéz és szemében szíve dobog.
Hosszú útról ha érkezem, a kutyában fellobog az
öröm, mint a láng, ugrál
a levegőbe és csahol. Ez a csaholás a viszontlátást
himnusozza.
Elmegyek, a kutya szomorú lesz, vinnyog és siratja
barátját.
Kedves történet mécsse lobog arról, hogy a kutya
gazdája meghalt,
síróra ment a hű eb, ott éhezett, amíg ő is kiszen-
vedett.
Ha fuldoklasz, a kutya utánad ugrik és kiment.
A kutya hős és a kutya bátor.
A kutya őszinte és egyenes.

A kutya sok jóra tanította az embert.

A kutya egyszerű háziállat és értelemben messze az
ember mögött marad.

Így a kutya nem tud írni és olvasni, a kutya nem
ismeri a történelmet,
és a csillagokról csak annyit tud, hogy néha fel-
vonít a holdra, amely

sárga, mint a halál és borzalmatos.

A kutya nem fontol meg előre gyilkosságokat és
családirtást nem követ el.

A kutya nem készít elő tömeggyilkosságokat és nem
gyárt bombákat.

Nem tudja, mi a gáztámadás.

A kutya nem tudja, mi a gyilkos mosoly, az ő öröme
egyszerű és tiszta,

akár a tekintete.

Nem tudja, mik a hamis könnyek és sírása a meg-
szabdalt hús sikolya.

A kutya harci repülőgépeket sem tud gyártani,
nyilvánvaló tehát,

hogy milyen alacsony az intelligenciája.

Nem tudja, mi a különbség a tank és a páncélos
cirkáló között.

Háborús memoárokat sem ír, pedig az ember őt is
elvitte a lövészárokiig,

a betegségek bacilusát legfeljebb magában hordja
és nem csomagolja

újfajta és nagyszerű bombákba.

Nem tudja, mi a negyvenkettes ágyú s nem tudja,
hogy mi az ólomméreg.

A kutya nem ismeri a hatodik parancsolatot és fo-
galma sincs a halálról.

A kutya szemében fehér lámpás mosolyog; az egy-
szerű értelem.

Farkán a jóindulat lengeti zászlaját.

A kutyatársadalom legtöbb törvényét emberek
szabták.

Ezért a kutyák néha marakodnak is.

A kutya nem tud semmit, a kutya háziállat.

Mi emberek sokat tudunk és büszkék vagyunk a
tudásunkra.

Tanuljunk tehát kutyáinktól.

ÜZENET

1. Először csak a csönd furulyázott valahol egészen messze, a mellünk mélyén és csak később bűgött fel a vérünk szordinóshangú orgonája. A szív motorja altot énekelt és a levegőből előmerült a tiszta muzsika.

2. Én láttam akkor, hogy a szemeidből, ebből a minden szemhatárt elémtáró tóból elővitorlázott a bánat és fekete selyemvitorlája lengett a fényben. Én hallottam, ahogy növekvő erővel bűgött fel a véred, mint valami fájdalmas sziréna, amely a messziből sikolt. És éreztem, ahogy a levegő súlyos bársonya lecsuklik fölénk és betakarja testünk.

3. Künn az égen sápadozva barangolt a hold, a szobákból előáradt a pihenő családok jó melege és mint feltörő áldás terült el a város fölött. Feltartott kézzel hanyatlottak el a házak és a magasban acélhárfát pengett a téli hideg.

4. Te is tudod, hogy mi történt. Mindenki tudja, mi történt, az emberrel akinek a szeméből zsolozsmák görögtek, hullámozottak az élet gyökere felé. Az élet gyökere pedig ott aludt a földben és csak egyetlen csápja nyúlt be a szívünkbe, meg az agyunkba.

5. Mint a lefékezett villamos motorja, zokog bennünk

az akarás és zeng elő az élet. Szédülünk, szállunk, sziszegő szelek szárnya kap belénk. Emel és röpít.

6. Nyisd ki a szemed és ne várj csodákat. Az égbolt kulisszái mögött ott vigyorog a halál, mellünk központjában diadalmasan harsog az élet, a megtagadhatatlan.

7. Egy mozdulat indul a sűrűvé érett levegőben, pillantás repül és bizony, akik ilyenkor egymásra hajlanak, azoké az élet.

8. Azoké az élet, amelynek az üteme bennünk hullámszik, láváz és ahogy a forró szív peremén kifut, egybeforrad két egymásra talált száj.

SÓHORDÓ MUNKÁSOK A DUNA-PARTON

Fölöttünk az ég kékje gögösen öblösödik,
görnjedten lépnek, lépnek előre,
mozdulatuk taktusa fáj,

jaj, ez a taktus,

fáj,

fáj,

fáj,

Csak mennek, mennek, taktusra mennek,
fölöttük jajsavú ének barna szalagja nyúlik,

fáj,

fáj.

A strand meztelen kacarászása

[csiklandja a levegőt,

hozzájuk el nem ér.

Csak mennek,

le és föl a végtelen pallón,

uszálytól a sóraktárig s megint előlről,

lépésük lassan lüktet, mellükön,
                                   [arcukon csorgó verejték,
 lüktetnek, magasodnak,
 lüktetnek, növekednek,
 lüktetnek, föl, föl,
 vállukon a sóval tele zsákok
 már a magasban imbolyognak,
 föl, föl,
 nézzétek, már a mennybolt vörös
                                   [harangjában lüktetnek
 húsból, vérből és csontból
                                   [alkotott harangverők,
 lüktetnek, jobbra-balra,
 az ő fájdalemukat kongja vissza a világ,
 bim-bam, fáj, fáj, bim-bam.

KUBIKOSOK AZ ABLAK ALATT

Fekete pántokkal az éjszaka
 rámfeszült,
 sötét szobában gyerekszemem
 tárcsái égtek,
 az ablak alatt
 az este bársonyában gurultak
 a furcsa talicskák.
 Döngő léptekkel rongyos vackukra
 kubikosok mentek.
 Lépésük és talicskájuk döngése
 a falban és véremben remegett vissza
 s mint furcsa orgona,
 mélyről búgott fel hozzánk a föld.
 Honnan jöttek és hová zörögtek el,

ma sem tudom,
akkor tán a Tisza medre
alakult kezük nyomában,
aztán házak és tornyok fundamentoma,
vasútvonalak csillogó teste,
csatornák utak és
harcterek ezer véres ere nyílt.
Sötét éjszakáimban lépésük ma

[is visszadöng

és véremben hallom
talicskájuk mély robaját.
Furcsa és nehéz robaj,
kerejük mintha kenyérből lenne
s talicskájukban milliók életét kubikolják.
Döngő robogásuk világokat ér át,
idők acélhídjain zörög keresztül
és századok messzi kupolájában
visszhangzik sötét énekük.
Döngött a kerék
és ma is döng
s a föld, amelyből éltek,
megreszketett.
Kubikosok jöttek a földből,
görgették haza súlyos kenyerük,
amelyen elpörgött lassan
izmuk feszülése,
szemük világa
s elnyelte őket a föld,
amelyből jöttek,
amelyből éltek
s amelynek testük visszaadták.

KOLDULÓ FAVÁGÓ

Vállán a fejsze,
akár az anyjába kapaszkodó csecsemő
furcsán és tehetetlenül szendereg.
(Pedig méteres vastagságú tölgyet döntene,
gazdája karja ha akarná)
Gödrös és ráncos arca
úgy döbben rád, mintha
negyvenéves gyermek esedezne hozzád,
(pedig ez az arc frontokon állt, mint a szikla,
amíg körülötte gránátesők peregtek)
És keze,
jaj súlyos nagy ökle
kitártan és félénken
s mégis
riasztón és hatalmasan
úgy nyúlik most feléd,
mintha kontinens lenne,
rajta hegyekkel, folyókkal,
városokkal és országokkal
és kér tőled,
könyörög
alamizsnát.

BENZIN ÉS EMBERVÉR

Himnuszt bűgött a mennybolt csigaházában,
felhők fényes taraján táncolt,
elbújt és előkerült,
vásott gyerekek,

előtte csikorogva nyíltak az égi kapuk
és a hajnali nap vére
szétfreccsent a láthatár arcán.

Szállt.

Szállt.

Szállt.

Szállt.

Szállt.

Nyitott könyv alatta a föld,
szántóföldek zöld lapján élő ige a mozgás,
fenn a motor dalolt,
hujjázott,
szárnyai alatt engedelmesen
örvénylett el a végtelen levegő-tenger.
A benzin a motorban égett,
a vér az ember szívében.

Lenn egy tömegbe olvadt
ház, állat, ember, erdő, rét,
folyók és szántók, nyugodt hidak és
[hisztérikus tornyok,
határok egymás mellé borultak
és barnán zsolozsmázott a mélység:
hahó a vihar
hahó a madár
hahó az anyag
hahó a motor
hahó az ember

te p u l

A nap piros szemaforja intett,
megállj, megállj,
a motor szíve már félrevert harang volt,
messzi ködök ronggyátépett teste felvonaglott

hirtelen fölágaskodtak a hegysörények
a motor elé bolond másodperc rohant,
megbotlott a szárnyakban,
és zuhant a gép,
körben zuhant a lázadó anyag,
elnyúlt a szántón, vonaglott, zihálva,
anyja mellén a haldokló gyerek.
Szétnyílt sebéből csorgott a benzin,
piros embervér csurrant elő,
és egybekaptak,
megindultak részegen, támolmogva
együtt,
hogy ezer hasadékán a földkéregnek
az örök életringató testében
eggyéforrottan fölszívódjanak.

VERSEK ÜVEGRŐL ÉS VASBETONRÓL

1 Hajnalok omló ködei ringanak fölöttünk
a föld torkából boldog kurjantás szakad
a sötétben még lebegnek a cérnára fűzött angyalkák,
de mi már látjuk, ahogy a hajnalhullám szétárad.
Mi nem egy táj egy hajnalát dicsérjük dadogva,
mert tudjuk, hogy örök előrerohanással
minden tájak és emberek fölött száguld végig a Hajnal
s messze utána leszegzett fejjel az alkonyat lohol.
Hiába beszéltek, a tegnapot végleg ekavarta az idő
lendítőkereke felkapott és milliókat dobott a mába,
a kerék forog és szüntelen jönnek új milliók utánunk
kispolgárok reggeli kávéja hiába ereget józan ködöket.
Új életritmus zakatol ereinkben és ragad bennünket,
babánk barna szeme helyett mi az üveget énekeljük,

az ezerszínben vibráló, világosságot ontó anyagot,
és a vasbetont, amelyből új élelszimfóniák dalolnak.
Mi látjuk, érezzük és tudjuk a mátt, kezünk a kapcsolók

[fogantyúin,

házunkon először azért is az ötödik emeletet építjük,
és tudjuk, hogy a puska is ócska lom, mészároskés,
a háború korhadtt romantikáját holnap örökre

[megdermeszti a gáz.

Fejlődünk sorokba hát és énekeljük a tömegek dalát,
sarkunk alatt elomlanak a korhadtt tegnapiak vázai,
üveg és vasbeton, repülő szárnyak és éterzene jönnek

[a helyükbe,

és ének ha zeng, új ritmussal száguld az égnek:
az emberről szól, aki él és élni fog.

2 Színes lámpáikkal repülőgépek
furcsa madárja kering a város fölött
este van, végtelen magasságokban
csak a csillagok rajzanak,
lenn friss falak szöknek az égnek
villanylámpa vakít fölöttük
s görnyedt munkások csoportja
nagy, fáradt mozdulatokkal
cementet önt.

Az építés láza lüktet itt lenn
s míg fönn a sötét éji madarak
komor dalukkal elkeringenek,
dacos egészbe szilárdul a cement.

3 Száz új csoda selyemgubójában
száz új élet szárnya rebben,
száz új ház veti homlokát a napnak
s szerte a világon
üveg és vasbeton
hirdeti józan síkokkal és vonalakkal:
mindenen túl is élni fogunk
s milliók holttestént át is
két korszak nagy szakadékanak
innenső partján
vígsággal biztatjuk az új költőket:
bennünket énekeljeteK,
mi vagyunk a szabad utat intő szemaforok
s a mi száz új formánk az,
ami megnyugvást ad
vergődő lelketeknek.

4 Bárki ma bármit mondhat,
s fűzhet szép szavakat terjengős
[prédikációkba,
tégla, malter és vasbeton az,
amelyből az ember holnapbahajtó útja épül.
De jó is látni a téglát,
a biztos és tömegeket ígérő egyszerű formát,
amely reális magasságokat óhajt
s szökken dús épületekbe.
S de jó a vasbetont nézni,
új épületek keményülő csontját,
amely mindenen túl,
egyszer mégiscsak és csakis
hatalmas paloták testévé válik.
S jó az üveget látni, ahogy messze
[jövöből ideint,

mikor majd egy tisztult s lehiggadt század
világosságot s tisztaságot szóró anyagából
az új ember lép ki
a tiszták pír nélküli meztelenségével.

SOROK EGY TÉLBEHULLT BÁCSKAI KISVÁROSHOZ

Nyáron hol erdő zeng
s vidám fürdő szerelmeseket csalogat,
hó födi most utcáidat
s házaid fölött a csend végtelen fehér sátora feszül,
ó Kanizsa,
vad szelek bögnék feletted
és ha elállnak, harsányan rikoltó csönded
tán a szélvészek zúgásánál is nagyobb
[és mellbemarkolóbb.

Házaid furcsa tengeri kagylók,
ahogy hallgatom csendjüket, visszazeng
[itt Berlin és Bécs

örült robaja
s levendulaillatú csókok között
néhanapján csóküstökösök véres izzása is feszül.
Álmok városa vagy
s a rádkönyöklő téli Tisza is mintha elaludt volna,
pedig vad mélységek örvénye táncol körülötted
s embereidben
parányi boldogtalanságok kozmosza tágul
s végtelen boldogságaik sokszor gyűszűben férnek el.
Hát végre mit is hajszolunk mi
s mit keres Tiszád partján egyedül a télben
máskor aki messzi csillagokkal labdázik

s boruló szemmel látja:
kicsiny házaid mélyén hogy hamvad
[itt el a céltalan élet?
S ha lefut egy csillag a szürke téli firmamentumon
utána még csak fájó sáv se lángol...

LÁTOMÁSOK VERSEI

1

Égzengés se harsant akkor,
értekezletek zöld asztala mellől kicsit sápadtan
felkeltek a diplomaták és szívélyesen elköszöntek
[egymástól,
szerte a világon millió munkás keze ökölbe szorult,
millió apa és millió fiú érezte, hogy egymás ellen
indul a küzdelem,
millió anya érezte, hogy lánya ellenséggé válik,
a föld minden templomának minden papja
[megáldotta a lobogókat
s minden istent külön is megkértek a győzelemre.
Erdők felágaskodtak és szenvedélyesen lángba-
[borultak,
folyók sok helyen visszafelé fordultak medrükben,
minden poklok okádni kezdtek
s az elrontott gyomrú földgolyóbis
szédülten tántorgott a világűrben,
mindenki részegen dalolt
s aki még józan maradt,
szépen a falhoz állott és golyók fröccsentették szét
az agyvelejét,

akasztófák kivirágzottak
s néhány napig buta hollók jóllaktak belőlük
s vidáman és bosszúsán káromkodtak is fölöttük.

2

Hősiesség, hősiesség,
zengett egykoron büszkén az iskolapadok fölött,
pedig akkor már a hősiesség rég elszikkadt
az új csatagépek gyáripari mechanizmusában.
A levegő akkor megtelt furcsa madarakkal,
szörnyű bajvívás dúlt a felhők között
s a bajvívás nyomában
ártatlan városok fölé tonnás tojásokat pottyantottak
a szörnyű madarak.
S míg a történelemtanár görög héroszok
szörnyű csonkjait kérődzte vissza az agyában,
diákjai ledőlt sorokban oszladoztak előtte
s míg az anyák fülében még zsongtak az anyaság
szent igéi,
dülledő szemmel nézték a keblükön vergődő,
[megfojtott csecsemő
egyre torzuló és életet esdeklő arcát.
Árkok és kavernák feneketlen nyílásában eltűntek
[a hősök,
nagyvárosok széles utcáin a vén kaszás helyett
finom elmemű szüleménye, az aratógépes halál
[vonult
s nyomában a bűz szörnyű litániáját énekelte
millió ártatlan ember oszladozó s penetráns illatú
[teste.

3

Láttam vonaglani a nagyvárosokat,
 fölöttük óriási acélmadarak vijjogtak,
 ágyúk ugattak letről és szirénák sikoltották a halált.
 Paloták fröccsentek szét a tonnás bombák alatt
 égő tűzcsóvák mint a héja csaptak le a romokra
 s a mesterséges ködök alól lángoló testtel
 föltüzelt az égre a Város.

Az égbolt arca komor volt és fekete,
 száz motor szíve sebesen vert alatta
 s elnyomta százezrek halálhörgését,
 amelynek fekete szimfóniája lassan hömpölygött
 [a csillagok felé.]

Keletről fojtó gázködök jöttek
 s nyomukban elcsendesült minden,
 egy-két gépmadár lángoló testtel végigvágatott
 [a horizonton]

s eltűnt a dögletes mélyben, ahol lassanként
 kutyák és kakasok örökéber hangja is elcsöndesült.
 Rombolt házóriások kifordult belekkel feküdtek,
 az úttesten ezerszám puffadoztak a hullák
 és a bomlás utain vidáman marsolt előre ezer és millió
 baktérium kedvrederült új élete.

Valahol messze még dühöngött a gépmonstrumok harca
 s halott városok irtózatos infernójából
 készülődött hódító útjára a kolera, pestis
 és az új fekete halál.

4

Láttam a barna, máskor mosolygós földeket,
 minden élet alapját, ahogyan furcsán tántorogtak
 sebzettek voltak és itt-ott

széles betonavarok a mellükön,
dúltan vonultak el a messzeségbe s fölöttük
nem dalolt szívét a messzibe ejtve pacsirta.
Gyom verte fel a kertek alját,
szállásokról itt-ott sápadt arcok néztek az égre,
de nem esőfelhőt kerestek vidám reménnyel.
Elvonult gázfelhők nyomában
sárgán és fonnyadtan álltak a júliusi ég alatt
a gyümölcsfák
s rengeteg búzamezők érett kalásztengere helyében
millió csonk furcsa halk sikolya szállott
s zúgta, üvöltötte a kéklő, acélosan kegyetlen
[égboltozatba
ennek a földnek legfurcsább s leggyalázatosabb,
legszívtéppőbb gyászindulóját.

5

Láttam a kínzott vizeket is,
ahogy örvénylettek a csatahajók nyomában,
ahogy hegyként csaptak az égnek
s ahogy nagy lánggal égtek s bekormozták a kék eget.
Láttam a folyókat, ahogy fájdalmasan megduzzadtak,
dagadtak és elöntötték a búzatermő mély földeket
s aztán százezer hullát dobtak undorral a partra.
Egykor tiszta vizükben millió
pusztító baktérium lubickolt
s az ártatlan és szerencsétlen állatok
elfordították fejüket, ha inni mentek.
Állatok és növények látták és érezték a rettenetet,
csak épp az ember lihegett tovább is buta
[bosszúvágytól vezetve.
Láttam a tengerek testét, bójákkal s furcsa
[sodronyokkal

tűzdelten és átvarrottan
s bennük s fölöttük millió acélhalál leselkedett.
Minden özönvíz minden pusztításáért állt bosszút
[az ember
a vizeken
s elvakult bosszúja, mint mindig, most is önvére
ártatlan millióinak fejére hullott vissza.

6

Láttam a kontinenseket,
vérbe, szennybe és mérges gázokba burkoltan
[puffadoztak,
s míg az emberek sorai napról napra ritkultak rajtuk,
rovarok és undok tetűk indultak szörnyű hódító
[újtokra.
Távoli és ártatlan „vad” népek akkor tágranyílt
[szemmel
nézték az áldást, amit Európa és Amerika
nagy hangon s képpel esztendőkön át szállított nekik
s szerte a világon a munkások érezték
hogy kovácsolódik közöttük az eggyékapcsoló tudat.
Véres és megviselt ígások voltak a kontinensek,
sáron és pocsolyásan fröccsenő hullákon át
földrehajtott fejjel és fojtott indulattal
csak vonszolták előre szomorúan
Mars még egyszer és utoljára megtébolyult
harciszekerét.

7

A levegőet is láttam,
tisztá kék arca kormos fintorba torzult
és színe elsötétült.

Sok helyen meghasadt, furcsán izzani kezdett,
lángbaborult és hosszasan égett.
Géproncsok s hullák tizezrei zuhantak benne,
hosszú és fojtó lángcsóva nyúlt el utánuk
s pusztulásuk fölött zengve összecsaptak az éter
fölbolygatott nyugtalan hullámai.
Repülő aknák robbantak tiszta mélységein,
acélból szőtt pókhálók feszültek testén
s egykori szeplőtlen viharai eltörpültek
a mesterségesen támasztott új orkánok haragja
[mellett.

Romlottagyú tudósok tették tönkre éltető oxigénjét
a madarak riadt seregei távoli hegycsúcsok
magasára menekültek
s onnan küldözték szét szavatlan
ezerhangú, siránkozó
haláldaluknak furcsa átkát.

8

Ezredévek óta újra és újra,
minden prédikáció ellenére is él az erőszak,
milliók álltak útjába, mentek máglyára,
senyvedtek börtönökben s harcoltak ellene,
haltak kínos halált
s mégis száz szent jelszó alatt tovább is él
a beteg szadista ösztön.
S véres csatalován háborúk nyomában
átugratott a földön a szadizmus
s láttam a gyenge szüzek orcapirító földretiprását
anyák megszegyenítését s láttam felkoncolt
[gyermek seregét.
Végő agóniájában még egyszer kitombolta
[magát az erőszak,

de hazafias vagy eszmei szent lepel nem volt már
[többé rajta,
ki sem látott már benne hősiességet és vitéz
[bátorságot,
férfias indulatot, vagy „szent bosszúállást”.
Meztelenül erőszak volt már az erőszak,
tébolyos harcok nyomán még egyszer kitombolta
[magát,
hogy átadja helyét a pusztulásnak és az utána
[következő
végső és emberi nagy kijózanodásnak.

9

S láttam az új fekete halált dühöngeni,
esztendők véres kataklizmái után
bőszülten száguldott végig a földön az új betegség,
friss baktériumok milliárdjai támadtak a
[megmaradt emberiségre,
elnémult már a fegyver is,
emberi kar már nem öldökölt többé,
a legyöngült fizikum szörnyű reakciója
korbácsolt végig minden földrészen
s millió ember rendje dőlt meg utána.
A megrészegült föld tele pofával
egyre csak zabálta a holttestek borzalmas özönét,
orvosok és kuruzslók viaszos arccal nézték a
[pusztulást,
amely csak tombolt megállíthatatlanul
s féloldalt dőlve, mámorosan
keringett tovább a fénylő nap körül
a tivornyázó földgolyó.

S láttam a halál vad mánorát,
 legrettentőbbet, mit élő ember láthat, az agóniát,
 rengett a föld és a kontinensek vonaglottak,
 tűzhányók vállukat rázták, forró gejzírek csaptak elő
 a földből,
 még egy vad sikoly pengéje vágott az égre
 s magam is lázban és tűzben izzón égtem,
 lábam gyökeret vert és láttam:
 fordul a hatalmas kép,
 foszlik a haldokló arca s helyébe
 az életért esdeklő anya képe növekszik.
 Nem az agónia végvonaglása reszketett alattam,
 a szülés fájdalma rengette a hegységek lábát,
 örök törvények sziklatáblái magasodtak előttem
 és a kozmoszba kicsapó lázremegésből
 első boldog sikollyal már jött, jött az élet
 s vidám új repeséssel már itt is volt a gyermek
 s túl holtakon és borzalmakon is túl,
 új világrenddel, új ember született meg
 és életet követelt magának

S mint egykoron megdőlt Róma
 s porbaomlott a kultúra, amit véren és millió életem
 generációk hosszú sora épített egyetlen tömbbe,
 úgy dőlt meg a korszak, mely pusztulásra érett
 és úgy tűnt a semmibe, önmagát elemészte.
 S friss barbár népek támadtak a porból,
 munkások milliói boldogan meneteltek az üszkös
 [világ felett

s ahogy a kontinensek fölül eltakarodtak a
[rettenetes felhők,
láttam vonulni tengereken és hegyláncokon keresztül
minden népnek új vándorlását,
nem vérontással és nem is rabigával,
de új nyugodt villanyfénnel a szemükben
s nem cél nélkül öldöklő portyázással,
de egy iránnyal és minden kézben az építés égető,
világot formáló munkavágyával.
S mint pusztító vihar után a boldog méhkas
fölsongott a föld minden parányi része
s égi mezők bolyongó kaptárjában, a földön
mint boldog kórus harsogó új danája
zengett a munka, az áldásthozó,
mindannyiunkért,
az összességért.

12

Nem vak erők s véletlenségek
sorsod hitvány irányítói, ember,
égbetörő látomásaid nem csodák
s minden titokzatosságnak eloszlató
tűzkulcsa benned.

Eljön a nap, mikor az elborult szemekről
lehullanak a hályogok és világos lesz minden,
eljön a nap, amikor minden problémát,
amely ma húsig éget s megfejthetetlennek látszik,
egyetlen gesztussal oldanak meg s mindenki azt

[mondja:

ez volt az egész? De régen kellett volna!

És akkor nemcsak technikánkban jön a most

[hazug fejlődés,

hanem szellemi életünkben is az igazi

s tán por leszünk mi, akik ma is a fényt csodáljuk,
de eljön a nap, amikor a szavak jegeces teste is

[felolvad

és a rálátás megértésében rossz szavak botorkálásán

[túl

közelebb kerülnek egymáshoz az emberek.

Hosszú prédikációk sem kellenek akkor

és színes hasonlatok bonyolult virága

egyszerű lesz, mint a nefelejcs,

a kéklő búzavirág vagy a lángoló rózsa,

mert minden bonyolultsága mellett is minden

[egyszerű,

ha az igazi életet adja.

S akkor látjuk igazán, a versek is virágok,

melyeken át a szerelem és az élet

egyre hömpölygő irtó erejű folyama énekel.

S élet és költészet akkor sem hal meg,

formát vált csak és magasabbra lendül

s fenyegető katalizmánkon túl száll

egyre előre,

általunk most csak sejtett,

szorongató éjszakákban összeszoruló mellel

s boldogan könnyekbefutó szemmel sejditett

új és egyre új magasságok felé.

S azokban élünk örök életet.

EDISON HALÁLA

Ez a hajnal is olyan volt, mint a többi,
csillagok miriádjai messzi fényükkel nyugodtan ragyogtak,
és lenn a föld hátán,

szemben az égi csillagokkal,
rezzenés nélkül, nyugodtan égtek
a villanylámpák miriádjai.
S az ember, akinek agyából az ő életük pattant elő,
kiszzenvedett.
Nem rezdült meg a föld sem, mint valaha,
régii hősök misztikus nagy halálakor.
Kínában tán akkor halt meg a nyolcvan millióból
néhány tízezer,
s ott Ohióban egyszerű ágyán csak kiszzenvedett az ember,
egyszerűen és sallang nélkül, ahogy a ma hőséhez illik,
mellében kialudt az élet s leállt a szívmotor örökre.
Nosza hát költők, akik még lelkesedni tudtok,
írógépeteken zengjétek el az új éneket
s dicsérjétek az embert, aki a többiért
nem halt véres hősi halált,
mindannyiótok javáért a mellét sem verte
s az emberiség jövőjéért életét csorbítatlanul adta,
rajta muzsikusok, alkossátok új ópuszaitok
villanylámpák s nagyszerű energiák
végtelenbeszökő erejéről,
paloták homlokára tajzolt lángjelekről
s a csodálatos égőről, hangszereitek hangját, mely
mérföldek ezreire repíti s fogja,
ti meg festők építsétek az új fények és színek szimfóniáját,
új képek friss zuhatagját, amely megnyitotta.
Íme az ember, aki új hangot s fényt hozott városaitokba,
az új művész, aki cselekvéseket álmodott
és álmokat cselekedett
s a hős, akinél nem volt nagyobb hadvezér
s hazáját karddal védő bajnok
s akinél egészszebb ember nem volt államférfiú.
Most halott,
ravatalon fekszik
s ha életetek lényegét értitek,

őt énekeljétek s ne kardot és fegyverzörejt.
S míg gépem pergése sorokat önt a papírra,
fölöttem is a villanylámpa fénye patakszik
s ez árad az utcán, a város fölött
s húzódik el messzi utak mentén,
ömlí végig a földet, amelynek fele a sötétségbe mártva
rohan a napfény elé, amely újra jön feléje.
Ez ő, aki most ravatalon fekszik,
s rádióm ha bekapcsolom, dalban, fényben és beszédben
megint csak ő üzen felém,
a halhatalanság új alakjába találta fel magának
s új utat mutatott nektek is, akik élni akartok.
Villamosszikrák miriádjában és motorok zúgásában is
[ő él

s ott száguld a föld körül, a végtelen űrben,
ahonnan látni:
nyolcvan év előtt ilyenkor feketén és sután
rohant a föld a végtelenben
s most, hogy meghalt az ember,
az egész sötétbeborult földrész az ő katafalkja,
fölötte világvárosok zengő fényözöne a fáklya,
amely sötét ég és elmúlás fölött
a napnak intő rész felé átkiált:
jöttek új hősök s velük a világosság
az emberiség előretörő életét hirdeti
szerte a végtelenben.

CSÁRDÁS

Benne szilaj bánatok bomló mustja forr,
üteme mélyebb s halálosabb, mint az afrikai tamtam,
élete messze táborokból indult

s harcok előtt akik táncolták, rég elszikkadtak az
[anyaföldben.

De él a vad ütem s benne bánatok bomló mustja,
könnyé nem érik soha férfiszemben,
csak kurjantásba fullad

s Dózsa enyhült népe felérzi néha Ázsiát benne.

Nézd ezt a táncot, ahogy bomlik és kereng,
de illik hozzá a ferdemetszésű ázsiai lány szem,
tejszínű ígéretarc alatta,
vér és ártatlanság furcsa násza.

Hát csak dobogjon s húzza szilaján a feketeképzű prímás,
tűnt táborok és sátrak, fehér kis házak élnek benne
mátkaarc, kucsma és csákó,
huj, ez a tánc, látod, pántlikás halálfej,
ropja a csárdást és vigyorog
s elsápadsz, ahogy benned
farkasszemet néz a huszadik századdal.

LÍKAI ROBOTOSOK DALA

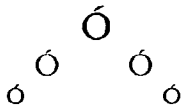
Wellner Bercinek, a nyitottszemű embernek

Ők az értelmetlen munka gólemei,
látástól vakulásig súlyos terheket cipelők,
gyomrukban dinnye és kenyér,
szemükben sötét lobogók,
szívükben felsúlyosodnak az elhagyott
líkai karsztok,
vállukon hidak és házak növekednek
s kezükön, nyitott és üres tenyerükön,
az élet.

Kis lebujokban a Száva partján alkonyatkor leülnek,

fölöttük csillagokat könnyezik az augusztusi éjjel,
lábuknál sötét morgással vízbefúltakat dédelget a Száva
csípős pálinka, „lyútó” bűdösödik előttük
s kerget kegyetlen mámort mozdulatlan agyukra,
daluk mélyebb és megdöbbenőbb a szalonképessé vált
[ej uhnyemnél,

mert nincs szava és nincsen melódiája,
csak testük leng gyászosan jobbra és balra,
ahogy kifájdul belőlük:

s csak zúg, zúg elő rossz Száva-parti csapszékek mélyéből
a daltalan dal
Balkán és Európa szomorú páriáinak
befagyott indulója.

EZERÍZŰ ÉLET

Nézd, itt feszül, duzzad, jajong és rikoltoz,
városok utain fut, gyárakban rajzik, házakból előzúg,
tengereken és folyók hátán kürtökkel riogat,
börtönök mélyén világol s fájdalomban, örömben kavargó
s nyújtja felétek ezernyi ízét.

Ember legyen, ki fájdalmas időkben
ínyével ezernyi ízét összefoglalni tudja
s ezer íz harmóniáját magában felérzi.
Most fájdalomban, keserű ízű jajokban vonaglik
a kontinensek teste,
költők cserepes szájjal a nagy születést kiáltják
s mindezen túl édes ízeit mégis folytatja az áldott
és szakadatlan élet.

Kis dogmatikusok most aklokat méricskélnek,
amíg a nagy vajúdas hegyek gerincét tépi
s inyükon egyetlen ízzel nem tudják, hogy minden
[összetevők

ezer és millió ízzel száguldanak fölöttünk.
Gazdag augusztus barna lánya borul reánk,
szájában csókok tüzes galambcsapatja,
hajából az erő kiált s tapadásából új életek árama zúg,
ezer alakban az erők most felágaskodnak az égre,
éjszaka titkon megremeg a föld, fájdalmas öröm rengeti
s ezer ízzel mindenek fölött
rejtett mosollyal nyugodtan hömpölyög el az élet.

KÖLTŐK, FEL A FEJJEL!

Költők, akik 1932 szörnyű útvesztőiben éltek
s Európában, Ázsiában, Afrikában és Amerikában,
a Csendes-óceán déli szigetein avagy Ausztráliában,
a Tűzföldön avagy Grönland elhagyott vidékén figyeltek,
akiknek idegeiből világháborús gyermekkor,
gazdasági és ezer más válság sziszegő viharaiban
a legfájdalmasabb férfikor zengeti elő
minden nemzetek irodalomtörténetének legkülönösebb
[dalait,

erősek, százszor erősek legyetek, ha a buták
szemberöhögnek veletek s a rádiószongora
és futó filmek fényzenéjének korában dudát vagy ócska
lantot akarnak kezetekbe nyomni.
Erősek, százszor erősek legyetek, mert sziklák vagytok
melyeken a sötétség tengereinek szökőárjai
omlanak semmivé,
ezer virágú szerelmeitekben dúsan virágozzatok

s véretekben sokszor ha fizikailag érzitek is
a korszak rettentő együgyűségét
– konok és sötétén csúszós varangy, mely rátok fekszik –
költők, akik éltek,
fel a fejjel,
meddő konferenciák záporában zúgó aggyal ha álltok
s nézitek a korszakalkotó impotenciát,
ne féljete, csak daloljatok,
daloljátok a kontinens dalát,
a földét, mely talpatok alatt nyög, sír és tavaszt vajúdik,
költők, fel a fejjel,
ha látjátok a véresen elfutó filmeket,
s halljátok a legelkendőzöttebb háború ágyúinak
Sanghajból idezúduló dübörgését.
Költők, fel a fejjel, ha kedvesetek más karján vergődik is
s adjátok minden idegszálátok, amelyek hárfáján
a legszentebb muzsika zúg fel
s ne bánjátok, süket fülek ha semmit se hallanak is belőle
s azt se bánjátok, ha véretek utolsó cseppje is
mint szent gondolat látatlanul lobban el agyatokban;
a föld rohan és a bolygók keringenek,
minden anya méhe mégis a ti erőtöket hordozza
s jöjjön el bármi, jöjjön a poklok minden kínja
és a soha nem látott nagy megpróbáltatás,
a ti dalotok ennek a földnek lobogása,
a ti dalotok jön dübörögve, hozza a megértést,
a ti dalotok a himnusz, fűben, fában és pattanó virágban,
minden madárban és állatok élő tengerében,
mozdonyaitok dördülő futásán, gépkocsik nevetésén,
aeroplánok messzi dongásán s motorok kórusában
s vele jön a ti beteljesülésetek, amely minden emberé.

Költők, fel a fejjel!

ELŐRETOLT ÁLLÁSBAN

Ennek a világnak lázas szívverése
nem dobol,
két korszak között átütő szikrák
engem égetnek,
ordító kakofóniák bennem olvadnak föl
szimfóniává,
viharok és tengerek dalát én gyűjtöm össze.
élő kagyló,
előretolt állásban vagyok,
milliók mögöttem s egyedül nézek
[farkasszemet
milliókkal,
érezem, a föld, az óriási akkumulátor
irtó energiákat gyűjt magába,
előretolt állásban vagyok,
percek suhannak és belőlük eljövendő
[századok éneke harsog,
kevesen tudnak ma rólam,
de én tudok mindent,
s minden idők ajtaján
milliók nevében szüntelenül zörgetek.

ŐSZI DITIRAMBUS

Felhőket foszlat a szél az égen,
a sötétkék mennyboltot sebesre égeti a hold,
orgonáznak a fák, levelük zizzenve száguld,
sistereg és él ez az éjjel,
rohan a szél és érzed,

ahogy fák, lámpák és házak lengenek az éjszakában,
hintázzik a föld és himbálódzik ez az éjszaka
s hintapalintát jár az ég is a csillagokkal.

Itt zúg az ősz és lengeti sárgán a földet,
fonnyadó asszony gazdagult élete izzik benne.

csókjai karcossá forrtak s mély mámort kavarnak benned,
titkolt könnyei befelé égnek

s ilyenkor ha csókolsz,

mámorod mélyebb s szemed alján

halvány gyűrűket érzel, ahogy a messzeségbe nézel,

Benned tapos az ősz s érett gyümölcsseit

lábad elé most garmadával szórja.

Gyűjtsed a kincset, amely a halál felé száguld

s önmagát adva milliárd életet gyönyörrel táplál.

Hát itt zúg az ősz és zúg az ének erről a gazdag őszről,
ám lelkesülten nem énekelhetsz,

véres fintor ég fölötted

s a fintor mögött a nagy gazdaságban milliók éhsége
[fájdul,

milliók fájó arca az égbolt egyetlen széles képe,

milliók tétlen tenyere a kitért mező,

gazdag gerezdeken túl tétlen gépek rozsdásodnak

s tele kamrák szomszédságában összehúzódó gyomrok
[sajognak.

Csókok érett mustja mellett a szexuális nyomor vinkója
[részegít

s rossz agyakban még rosszabb álmok lidércfénye világít,

a földre nézel s látod a rettenetes fintort,

az égre nézel s fintor éget ebből a görbe tükörből is

s telt kádakban most a könnyek újbora erjed.

Felhőket foszlat a szél az égen,

mély sebet éget a sötétkék mennyboltban a vándorló
[hold,

orgonázik a szél és mozognak a városok,

mozognak a rétek és mozog a föld
s míg a világűr nyugodtan labdázik a csillagokkal,
őszi éjszakában megborzong és látja a közelgő telet
a nyomor.

ÓH, UGANDA!...

Óh, Uganda, Alaszka, Tűzföld vagy Északi-sark,
távoli földek, akik velünk együtt peregetek,
boldogok vagytok, hogy távolra estetek tőlünk,
harcos beszédek döngetik erre a földet,
impotens értekezletek egymásbavonaglanak,
kultúrájának nagyszerű fája – ah gyönyörű hasonlat –
csodálatos virágokat hajt ki
s technikánk száguldva fejlődik, mindig csak előre,
szerte a világon mindegyre több az üres tenyér,
pompás vetése, gazdag vetése nyílik az örületnek
s lehajtott fejjel, némuló szájjal
döbbenten állnak a lökdösött józanok immár
s nézik, mi készül.

Óh, Uganda, Alaszka, Tűzföld, vagy Északi-sark,
nemsokára itt csak virágnak, fáknak, madaraknak,
[kutyáknak,
bölcs teheneknek s élelmes patkánynak, szelíd macskának
lehet már csak értelmesen beszélni.
Nálatok tán még egyszerű jóság s feledett szeretet
mécsese is ég a szemekben,
Európában a gyűlölet fényoszlopi villognak végig
s bomlott tudósok rejtett kamráiban, titkos tégelyek
[mélyén
csírában már felsorakoznak a kilométeres gázfalak.

Óh, Uganda, Alaszka, Tűzföld, vagy Északi-sark,
csúfoltan és tiroprtan már csak egy-két költő énekel

[itten,

a többi hallgat, vagy bohóc-sapkában rumbát táncol,
tanganillát lejt és rossz giccsfilmek szövegét írja.

Ki érzi, hogy a szeizmográf veszettül ugrál,
lázban remeg a kontinens teste,
értelemmel hogyan lehetne megoldani nagy problémákat,
mikor fekete nyomdafesték felhőiben millió hazugság

[vonaglik

s a napot is eltakarja?!

Csodát ki vár ma és a holnapra ki gondol,
hiszen nyugodtan ég a villanylámpa,
nyugodtan intenek a végtelen csillagok is
s elmúlt kultúrákat hazudnak körülöttünk a múzeumok.

Óh, Uganda és mind ti elhagyott földrészek,
eljön az idő és belőletek fakad az élet,
bölcső és új dal lesztek, friss népeitek egészségesen törnek

[előre,

s megértik a bánatot, amely a siralomház nótájából

[kicsendül,

az önzés mámorát is értitek és szomorkodtok fölötte
s megértitek, hogy az örület lángoszlopai mögött
hogy villámlott előre a rettentő vízió:

kék gyermekszemek tömegének tört fénye szúr az égre,
lányok és asszonyok holtteste élet helyett a halál magvait
[szórja széjjel

s a büszke férfiak, a megfojtott „hősök” milliói

[megtrágyázzák a kiszáradt földet,

amelynek mélyén millió gyermek kórusa
nemzeti és osztálykülönbség nélkül átkozza majd
az apák örületét.

TŰZHARANG

Kong a tűzharang,
szerte a világon lárvázott arccal járnak a gyújtogatók,
szerte a világon
rossz koponyákban új öldökléseket fogan a szadista vágy,
romlott tudósok, profitra éhes nagytőkések,
karrierre vágyó politikusok titkos boszorkánykonyháikon
millió ember halálával főzögetik örült terveiket,
s jaj annak, aki józan,
jobbról és balról sanda gyanú fojtogatja,
kikorbácsolják vagy agyonhallgatják,
kiröhögik és sárral dobálják
s csúfolva mondják: költő, költő!...

De szerte a világon minden butaság feneketlen tengerén
[túl

állnak a világítótornyok és konganak a harangok.
Nem gyávaság s nem is kispolgári félelem a harangverőjük,
milliók életét érzik magukban kavarogni,
millió asszony és gyermek, millió proletár,
fehér és fekete, rézbőrű és sárga
életet esdeklő kérése korbácsolja énekre a költőt:

kongasd, kongasd a tűzharangot,
egyik oldalon ha lenéznek s másikon ha kiröhögnek,
ha nincs is reményed, de történelmi kötelesség vértezi
[melled,

ember vagy s akik röhögnek, megvetnek s gyűlöletet
[hujjáznaq fölötted,

emberek s majd egykor utolsó pillanatukban
megkövesedő tekintetükben ott látják a te képed,
amint kongatod a tűzharangot, intesz és kiáltasz,
de akkor minden késő leszen.

Ember vagy és emberek vagyunk s túl minden
[képmutatáson

embert gyilkolni szörnyű vétek, amelynek nincs mentsége.
Kong a tűzharang,
őrizők a strázsán, költők, költők jajongjatok
és azt se bánjátok, ha nincsen igazatok,
kongassátok, míg összedől a torony alattatok
és elfed benneteket egy értetlen és tébolyult korszak
ezer zsarátnoka.
Lehet, hogy így kell lenni és minden ember jobb korának
szörnyű és véres kataklizma lesz a ringató bölcseje,
de bennetek él az élni akaró élet
s ti csak kongassatok,
messzi századok ujja mégis rátok fog mutatni
s mondja: becsülettel és hittel álltak a vártán
s igazuk volt,
ózan aggyal és belátással másképp is lehetett volna...

